

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 24.5.2023
COM(2023) 600 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL
EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG, REGIONSUDVALGET
OG DEN EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK**

Forårspakken i det europæiske semester 2023

{SWD(2023) 628 final} - {SWD(2023) 629 final} - {SWD(2023) 630 final} -
{SWD(2023) 631 final} - {SWD(2023) 632 final} - {SWD(2023) 633 final} -
{SWD(2023) 634 final} - {SWD(2023) 635 final} - {SWD(2023) 636 final} -
{SWD(2023) 637 final} - {SWD(2023) 638 final} - {SWD(2023) 639 final} -
{SWD(2023) 640 final} - {SWD(2023) 641 final} - {SWD(2023) 642 final} -
{SWD(2023) 643 final} - {SWD(2023) 644 final}

1. INDLEDNING

EU's økonomi udviser fortsat en bemærkelsesværdig modstandsdygtighed i et udfordrende miljø, der er påvirket af Ruslands uprovokerede invasion af Ukraine. EU har med succes mindsket sin afhængighed af russiske fossile brændstoffer, fået kontrol over den negative indvirkning på den økonomiske aktivitet og gik ind i 2023 på et bedre grundlag end forventet. Som følge af stagnationen i slutningen af 2022 forventes BNP-væksten at blive styrket i løbet af 2023 takket være betydeligt lavere engrospriser på gas og fortsat modstandsdygtighed på arbejdsmarkedet. Ikke desto mindre påvirker den høje inflation fortsat husholdningernes købekraft, specielt blandt sårbare grupper, hvilket fører til større risiko for fattigdom og tynger den europæiske konkurrenceevne, navnlig fordi energipriserne fortsat er betydeligt højere end i resten af verden. Desuden understreger det eksterne miljø, der er præget af stigende protektionisme og geostrategisk konkurrence, yderligere behovet for at sikre konkurrenceevnen og den åbne strategiske autonomi i EU's økonomi. En stabil gennemførelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten udløser store reformer og investeringer på en lang række politikområder. Udrulningen af genopretnings- og resiliensfaciliteten støtter den økonomiske ekspansion og vil øge medlemsstaternes modstandsdygtighed.

Det vil være afgørende at fastholde dette momentum for reformer og investeringer for at sikre EU's velstand, konkurrenceevne, retfærdighed og modstandsdygtighed på lang sigt. Det europæiske semester, der støttes af genopretnings- og resiliensfaciliteten og andre EU-fonde, såsom samhørighedspolitikken og InvestEU-programmet, er kernen i EU's fremtidssikrede økonomiske og beskæftigelsesstrategi som påpeget i EU's industriplan for den grønne pagt¹ og den langsigtede strategi for konkurrenceevne². Medlemsstaterne bør navnlig fortsætte med at gøre fremskridt med hensyn til dekarbonisering af deres økonomier, afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder og misforholdet mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer, støtte skabelse af kvalitetsjob, fremme lige muligheder, fremme digitalisering, forskning og innovation, mindske administrative byrder og regelbyrder, fremskynde og forenkle administrative procedurer og godkendelsesprocedurer, skabe passende rammebetingelser for investeringer på nationalt og subnationalt plan og modernisere deres offentlige forvaltninger. Det europæiske semester udgør fortsat rammen for politisk koordinering til dette formål, idet den styrer og overvåger gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten og programmerne under samhørighedspolitikken på supplerende vis og bidrager til gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder og EU's overordnede 2030-mål for beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse. Landerapporterne for 2023³, som Kommissionen offentliggjorde i dag, gør status over udfordringerne, herunder dem, der vedrører den dobbelte omstilling, social og økonomisk modstandsdygtighed og konkurrenceevne, i hver medlemsstat, og skitserer, i hvilket omfang disse udfordringer håndteres i deres nationale genopretnings- og resiliensplaner. De igangværende revisioner af genopretnings- og resiliensplanerne og medtagelsen af REPowerEU-kapitler⁴ med yderligere finansiering i form af tilskud og lån giver

¹ COM(2023) 62 final.

² COM(2023) 168 final.

³ SWD(2023) 601-627

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/435 af 27. februar 2023 om ændring af forordning (EU) 2021/241 for så vidt angår kapitler om REPowerEU i genopretnings- og resiliensplaner og om ændring af

endnu en mulighed for at reagere effektivt på disse udfordringer, navnlig med hensyn til gennemførelsen af industriplanen for den grønne pagt og REPowerEU-planen.

På grundlag af landerapporternes analyse giver Kommissionens forslag til de landespecifikke henstillinger for 2023⁵ medlemsstaterne vejledning om håndtering af centrale økonomiske og sociale udfordringer, der kun delvist eller ikke tages op i genopretnings- og resiliensplanerne. De fire dimensioner af EU's konkurrencedygtige bæredygtighed — miljømæssig bæredygtighed, produktivitet, retfærdighed og makroøkonomisk stabilitet — vil fortsat stå i centrum for denne vejledning⁶. De foreslåede henstillinger understreger behovet for at sikre en forsigtig finanspolitik i 2023-2024, navnlig ved at udfase de mindre målrettede energistøtteforanstaltninger, der i øjeblikket er gældende, og nedbringe gælden på mellemlang sigt. I henstillingerne opfordres medlemsstaterne også til løbende at fortsætte eller i flere tilfælde fremskynde gennemførelsen af deres genopretnings- og resiliensplaner af hensyn til fristen i 2026 og til at gå videre med en hurtig gennemførelse af programmer under samhørighedspolitikken i tæt koordinering med genopretnings- og resiliensplanerne, herunder ved at sikre tilstrækkelig administrativ kapacitet. Forslagene til henstillingerne skitserer også de energirelaterede reformer og investeringsudfordringer, herunder omskoling og opkvalificering af arbejdsstyrken, som medlemsstaterne anmodes om at tage op under REPowerEU og deres nationale energi- og klimaplaner⁷. Landerapporterne og Eurostats rapport om overvågning af målene for bæredygtig udvikling for 2022 indeholder også ajourført og konsekvent rapportering om fremskridt hen imod målene for bæredygtig udvikling på tværs af medlemsstaterne. På EU-plan er der i de seneste år konstateret fremskridt med hensyn til forskellige mål for bæredygtig udvikling, idet der er gjort store fremskridt hen imod at sikre anstændigt arbejde og økonomisk vækst (mål 8) og fattigdomsbekæmpelse (mål 1). Der er også gjort betydelige fremskridt med hensyn til ligestilling mellem kønnene (mål 5)⁸. Landerapporterne omfatter også den sociale resultattavle, som giver et samlet overblik over beskæftigelse, ligestilling, færdigheder og sociale udfordringer i forbindelse med gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder og gennemførelsen af EU's ligestillingsstrategier.

Den konstruktive dialog med medlemsstaterne og styrket interinstitutionel dialog på europæisk plan vil fortsætte gennem hele processen med det europæiske semester. Den tætte politiske dialog om genopretnings- og resiliensplanerne gjorde det muligt for Kommissionen og medlemsstaterne at styrke og uddybe deres samarbejde om økonomiske og sociale politikker. Dette sikrer et bredt ejerskab og forventes at fortsætte under den igangværende gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen og de ændringer hertil, som forventes i 2023,

forordning (EU) nr. 1303/2013(EU) 2021/1060 og (EU) 2021/1755 og direktiv 2003/87/EF (EUT L 63 af 28.2.2023, s. 1).

⁵ COM(2023) 601-627

⁶ Se den årlige undersøgelse af bæredygtig vækst 2023: COM(2022) 780 final.

⁷ Se Meddelelse fra Kommissionen: Vejledning til medlemsstaterne om ajourføring af de nationale energi- og klimaplaner for 2021-2030 (C/2022/9264 final).

⁸ Jf. tillæg 3. Den 15. maj offentliggjorde Kommissionen også sin første frivillige revision på EU-plan af gennemførelsen af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling (COM(2023) 700 final), som skal fremlægges på FN's politiske forum på højt plan for bæredygtig udvikling i 2023. Revisionen bekræfter EU's engagement i 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling i en tilgang på tværs af ministerier og myndigheder, der forbinder de interne og eksterne dimensioner.

herunder i forbindelse med REPowerEU. De emner, der er omfattet af landerapporterne og de landespecifikke henstillinger, giver endnu en mulighed for at udvide dialogen. Kommissionen vil også fortsætte sin tætte dialog med Europa-Parlamentet om centrale sociale og økonomiske tendenser og vil fortsat samarbejde med Europa-Parlamentet i hver vigtig fase i den årlige koordineringscyklus.

Den vellykkede gennemførelse af det europæiske semester og genopretnings- og resiliensfacilitetens prioriteter kræver en permanent og struktureret inddragelse af arbejdsmarkedets parter og andre interessenter og bevidstgørelse på både EU-plan og nationalt plan. De løbende drøftelser om den sociale og økonomiske udvikling i EU finder sted gennem den halvårslige makroøkonomiske dialog på politisk og teknisk plan mellem Rådet, Kommissionen, Den Europæiske Centralbank (ECB) og de europæiske arbejdsmarkedsparter. Desuden bidrager den aktive inddragelse af arbejdsmarkedets parter og interessenter på EU-plan, nationalt og subnationalt plan, hvor det er relevant, gennem dedikerede regelmæssige møder (f.eks. de årlige arrangementer for interessenter i genopretnings- og resiliensfaciliteten) i alle faser af det europæiske semester og gennemførelsesprocessen for genopretnings- og resiliensfaciliteten til i fællesskab at identificere udfordringer, forbedre de politiske løsninger og sikre gennemsigtighed og et bredere ejerskab til den økonomiske og sociale dagsorden⁹. Kommunikations- og informationstiltag bidrager også til at øge offentlighedens bevidsthed og gennemsigtigheden om den støtte, der ydes gennem genopretnings- og resiliensfaciliteten¹⁰.

⁹ Den 25. januar 2023 foreslog Kommissionen en henstilling fra Rådet (COM(2023) 38 final), som beskriver, hvordan EU's medlemsstater kan yderligere styrke den sociale dialog på nationalt plan, samt en meddelelse om styrkelse og fremme af den sociale dialog på EU-plan. Kommissionen vil desuden fortsat gøre brug af de eksisterende fora under det europæiske semester til også at informere og inddrage arbejdsmarkedets parter ved gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten.

¹⁰ Europa-Kommissionen lancerede et interaktivt kort med konkrete eksempler på den positive ændring, som de finansierede projekter medfører: [Genopretnings- og resiliensfaciliteten \(europa.eu\)](https://europa.eu/genopretning)

Kommissionen fremlagde den 26. april 2023 lovgivningsforslag om en revideret ramme for økonomisk styring¹¹. Hovedformålet med dens forslag er at sikre en mere holdbar gæld i den offentlige sektor og samtidig fremme bæredygtig og inklusiv vækst i alle medlemsstaterne gennem reformer og investeringer. De finanspolitiske og strukturelle planer på mellemlang sigt, som medlemsstaterne vil udarbejde og fremlægge, udgør hjørnestenen i forslagene. Ifølge Kommissionens forslag skal medlemsstaterne i deres planer fastsætte deres udgiftsmål, foranstaltninger til afhjælpning af makroøkonomiske ubalancer og prioriterede reformer og investeringer over en periode på mindst fire år. Den nye finanspolitiske overvågningsproces vil fortsat være integreret i det europæiske semester, som således fortsat vil være den centrale ramme for samordning af den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken og sikre komplementariteten mellem de finanspolitiske og strukturelle planer på mellemlang sigt og de investeringer og reformer, der indgår i genopretnings- og resiliensplanerne og programmerne under samhørighedspolitikken. En hurtig aftale mellem Europa-Parlamentet og Rådet om forslagene er et prioritetsområde, der haster, og Kommissionen støtter Rådets beslutning om at færdiggøre arbejdet med rammen for økonomisk styring i 2023.

2. ØKONOMISKE OG BESKÆFTIGELSESMÆSSIGE UDSIGTER

Udviklingen i EU's økonomi, som var bedre end forventet i begyndelsen af 2023, og opblødningen af energipriserne styrker vækstudsigterne for i år og næste år. Desuden har fælles bestræbelser på at diversificere energiforsyningen, fylde gaslagerfaciliteterne og reducere energiefterspørgslen kombineret med mildt vejr afbødet de samfundsøkonomiske virkninger af disse spændinger. På længere sigt forventes lavere energipriser, genopretning af forsyningskæderne og den fortsatte styrke på arbejdsmarkedet at støtte EU's økonomi. Selv om risikoen for gasmangel er aftaget betydeligt, er der fortsat usikkerhed om gaspriserne for næste vinter og videre frem. Samlet set forventes den økonomiske aktivitet at stige i et lidt hurtigere tempo end tidligere forventet. EU's BNP ventes at vokse med 1,0 % i 2023 og med 1,7 % i 2024.

Inflationen forventes at fortsætte med at falde, men det centrale prispres viser sig at være mere vedvarende, hvilket påvirker virksomhederne og udhuler husholdningernes købekraft. Den samlede inflation i EU toppede med 11,5 % i oktober 2022, og inflationsforskellene mellem EU og medlemsstaterne i euroområdet nåede historiske højder. Prispresset er dog gradvist blevet større, efterhånden som de indenlandske økonomiske aktører har tilpasset sig højere inputpriser. Som følge heraf har kerneinflationen, som ikke omfatter prisen på energi og uforarbejdede fødevarer, vist sig at være mere vedvarende, selv om den forventes at have nået sit højdepunkt i første kvartal af 2023 og at falde gradvist i de kommende kvartaler. På samme måde steg fødevarerpriserne i første kvartal af 2023, men forventes at toppe i 2023 i takt med en moderat stigning i priserne på landbrugsråvarer. Som reaktion på den høje inflation har valutasituationen været under pres, og denne tendens forventes at fortsætte. Som følge heraf er bankernes finansieringsomkostninger steget, og udlånsstandarderne er blevet skærpet, hvilket har bremset kreditstrømmen til økonomien. Selv om inflationen forventes at fortsætte med at falde i 2023, vil den fortsat ligge et godt stykke over målet og fortsat have en indvirkning på husholdningernes købekraft, navnlig blandt lav- og mellemindkomstgrupper og virksomheder.

¹¹ COM(2023) 240-242 final.

Situationen på arbejdsmarkedet er fortsat god, og lønvæksten forventes at blive styrket. Beskæftigelsesfrekvensen, som nåede op på 74,8 % i sidste kvartal af 2022, er tæt på sit historiske højeste niveau. Afmatningen på arbejdsmarkedet¹² og arbejdsløsheden faldt til et rekordlavt niveau. Andelen af ledige stillinger i den samlede økonomi ligger over gennemsnittet for 2010-2019 trods et lille fald i anden halvdel af 2022, og manglen på arbejdskraft hæmmer produktionen for et stigende antal virksomheder¹³. Med hensyn til lønninger steg den nominelle aflønning pr. ansat med 4,9 % i EU i 2022 i forhold til 2021. Dette tempo ligger dog fortsat et godt stykke under inflationen med meget store forskelle mellem brancher og på tværs af medlemsstaterne. Som følge heraf faldt reallønnen med mere end 4 % i EU i 2022, hvilket førte til en betydelig forringelse af arbejdstagernes købekraft. De seneste stigninger i de lovbestemte mindstelønninger i en række medlemsstater bidrager sammen med højere forhandlede lønninger til at afhjælpe faldet i købekraft i 2022. I 2024 forventes situationen på arbejdsmarkedet fortsat at være god, og lønvæksten forventes at stige mere end inflationen.

EU's finansielle sektor har vist sig at være modstandsdygtig over for nye udfordringer. Stærk regulering, navnlig takket være anvendelsen af internationale standarder på alle banker, effektivt tilsyn og en solid krisestyringsramme, der blev indført som reaktion på den globale finanskrisen, og fremskridt med hensyn til fuldførelsen af bankunionen og fremme af kapitalmarkedsunionen har gjort EU's finansielle system mere modstandsdygtigt. Virkningen af den seneste uro på markedet i USA og Schweiz siden marts 2023 har været begrænset i EU. Denne episode har imidlertid fremhævet de globale finansmarkeders indbyrdes forbundethed og investorenes skrøbelighed. Den fremhæver også den afgørende rolle, som regulering, tilsyn og risikostyring af banksektoren spiller i et udfordrende makroøkonomisk miljø. Den vedvarende geopolitiske usikkerhed, det langvarige inflationspres og den gradvise forplantning af en strammere pengepolitik har lagt pres på det finansielle system. I betragtning af det meget høje gældsniveau i visse dele af økonomien og i hele verden er risiciene fortsat høje.

3. OPBYGNING AF EN ROBUST OG FREMTIDSSIKRET EU-ØKONOMI — CENTRALE MÅL FOR DE LANDESPECIFIKKE HENSTILLINGER 2023

Den økonomiske politik bør fortsat tackle de risici, der er forbundet med høj inflation, navnlig for sårbare husholdninger og virksomheder, og tackle langsigtede udfordringer. Trods faldet i energiinflationen vil det tage tid, før prispreset aftager. Bekæmpelse af inflation er fortsat en central politisk prioritet i den kommende periode. Dette kræver en konsekvent penge- og finanspolitik. I den forbindelse bør de finanspolitiske foranstaltninger, der træffes som reaktion på energiprischokket, afvikles i 2023. Hvis energipriserne stiger igen, og støtten ikke kan indstilles fuldt ud, vil målrettede politikker til støtte for de sårbare husholdninger og virksomheder — i stedet for brede og mindre effektive støttepolitikker — fortsat være af afgørende betydning. De moderate lønstigninger har indtil videre ikke ført til yderligere prisinflation, mens virksomhedernes rentabilitet er steget. Ikke desto mindre forventes de

¹² Afmatningen på arbejdsmarkedet tager højde for arbejdsløse, deltidsansatte, der ønsker at arbejde mere, personer, der står til rådighed for arbejdsmarkedet, men som ikke søger arbejde, og personer, der søger arbejde, men som ikke umiddelbart står til rådighed. Denne bredere definition afspejler bedre det uopfyldte behov for beskæftigelse.

¹³ Europa-Kommissionen (2022), "European Business Cycle Indicators — A close look on labour gap across the EU", European Economy-Technical Paper, 59.

nominelle lønninger fortsat at stige, og samspillet med prisudviklingen bør overvåges nøje. Den igangværende stramning af de finansielle vilkår har også lagt vægt på behovet for at overvåge de makrofinansielle risici og yderligere fremme kapitalmarkedsunionen og fuldføre bankunionen. Ud over kortsigtede prioriteter skal politikken på medlemsstats- og EU-niveau fortsætte med at tackle langsigtede udfordringer, herunder behovet for at styrke konkurrenceevnen, produktiviteten, færdighederne og modstandsdygtigheden i EU's økonomi under hensyntagen til den demografiske udvikling og for at gøre hurtige fremskridt med den digitale og grønne omstilling i overensstemmelse med industriplanen for den grønne pagt.

Genopretnings- og resiliensfaciliteten er afgørende for at fremskynde den dobbelte grønne og digitale omstilling og styrke EU's modstandsdygtighed over for fremtidige udfordringer og samtidig bidrage til gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder, og den bør fortsat anvendes uden ophold. To år efter dens gennemførelse opnår genopretnings- og resiliensfaciliteten en høj grad af offentlig støtte fra de europæiske borgere¹⁴, har den ydet betydelig finansiell støtte og bidraget til EU's økonomiske genopretning efter covid-19 og styrkelsen af EU's modstandsdygtighed. Alle genopretnings- og resiliensplaner har været på plads siden udgangen af 2022, hvilket afspejler alle eller en betydelig del af de relevante landespecifikke henstillinger. Flere medlemsstater fik hjælp til udarbejdelsen og gennemførelsen af deres planer gennem instrumentet for teknisk støtte. Kommissionen har indtil videre behandlet 24 betalingsanmodninger under genopretnings- og resiliensfaciliteten og har indtil videre udbetalt i alt over 152 mia. EUR under genopretnings- og resiliensfaciliteten med henblik på en vellykket gennemførelse af reformer og investeringer. Med medtagelsen af REPowerEU-kapitler har genopretnings- og resiliensfaciliteten også vist sin fleksibilitet til at håndtere nye udfordringer, der navnlig er forbundet med EU's energisikkerhed og den industrielle omstilling til en kulstofneutral økonomi. For fuldt ud at høste disse fordele skal genopretnings- og resiliensplanerne gennemføres hurtigt, bl.a. ved at imødegå risikoen for forsinkelser i en række tilfælde. Selv om gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanerne stort set var på rette spor ved udgangen af 2022, står nogle medlemsstater over for udfordringer med hensyn til forvaltning af midler, til dels på grund af begrænset administrativ kapacitet eller investeringsflaskehalse. Den igangværende proces med at revidere genopretnings- og resiliensplanerne er en mulighed for at løse disse problemer og øge genopretnings- og resiliensfacilitetens absorptionskapacitet. Samtidig forventes det imidlertid, at revisionerne af planerne også vil påvirke udbetalingsplanen for midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten i 2023 og videre frem. For at sikre tilstrækkelig forudsigelighed i EU's låntagningstransaktioner og for samtidig, som led i proceduren i budgetforslaget for 2024, at give budgetmyndigheden tilstrækkelig synlighed med hensyn til finansieringsbehovene i de kommende måneder, er det vigtigt på korrekt vis at afspejle de forventede forsinkelser i planlægningen af fremtidige betalinger. Samtidig vil den vellykkede revision af planerne gøre det muligt for medlemsstaterne at komme tilbage på sporet i 2024 og indhente udbetalingsplanen. Sideløbende hermed vil programmerne under samhørighedspolitikken for 2021-2027, ud over de mere end 186 mia. EUR, der er udbetalt under programmerne under samhørighedspolitikken for 2014-2020 siden pandemiens begyndelse, mobilisere ca. 505 mia. EUR til EU's medlemsstater og regioner. Disse

¹⁴ Tre fjerdedele af respondenterne i EU (74 %) mener, at solidaritetsprincippet, der er kernen i genopretnings- og resiliensfaciliteten, er en god tilgang for EU til at komme styrket ud af covid-19-pandemien, mens to tredjedele af respondenterne i EU mener, at det vil have en positiv indvirkning på fremtidige generationer (se Flash Eurobarometer 515-undersøgelsen om "EU's genopretningsplan NextGenerationEU" i januar 2023).

programmer skal også gennemføres hurtigt, bl.a. ved at behandle spørgsmål vedrørende gennemførelseskapacitet.

I dette års landerapporter identificeres de politiske tiltag, der er nødvendige på medlemsstatsniveau for at overvinde umiddelbare økonomiske og sociale udfordringer og samtidig øge modstandsdygtigheden, konkurrenceevnen og produktiviteten på lang sigt. Landerapporterne indeholder en holistisk analyse af medlemsstaternes modstandsdygtighed¹⁵, den økonomiske og sociale udvikling og udfordringer under hensyntagen til den regionale dimension. De vil omfatte en vurdering af fremskridtene med at gennemføre den europæiske søjle for sociale rettigheder ved hjælp af den reviderede sociale resultattavle og med at nå EU's overordnede samt nationale 2030-mål for beskæftigelse, kvalifikationer og fattigdomsbekæmpelse samt målene for bæredygtig udvikling. De lægger også særlig vægt på konkurrenceevne og produktivitet på lang sigt og indeholder samtidig ajourførte og mere detaljerede analyser af energisikkerhed og prisoverkommelighed, omstillingen til ren energi og miljømæssig bæredygtighed. I landerapporterne identificeres udfordringer, der kun delvist eller ikke behandles i genopretnings- og resiliensplanerne, samt eventuelle nye udfordringer. De ser også nøje på fremskridtene med gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen og giver eksempler på opnåede milepæle og mål, samtidig med at de fremhæver tilfælde, hvor gennemførelsesrisici og forsinkelser bør imødegås.

I overensstemmelse med analysen af landerapporten afspejler Kommissionens henstilling om landespecifikke henstillinger de identificerede udfordringer og status for gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanerne. Henstillingerne er inddelt i fire underafsnit:

1. en henstilling om finanspolitik, herunder finanspolitiske reformer og strukturreformer, hvor det er relevant,
2. en henstilling om at forsætte eller fremskynde gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen, herunder dens revisioner og medtagelsen af REPowerEU-kapitler, under hensyntagen til potentielle landespecifikke gennemførelsesrisici, og om hurtigt at gennemføre de vedtagne programmer under samhørighedspolitikken
3. en ajourført henstilling om omstillingen til ren energi i overensstemmelse med REPowerEU-målene
4. hvor det er relevant, en yderligere henstilling om udestående og/eller nye økonomiske eller nye økonomiske eller beskæftigelsesmæssige udfordringer.

Den ajourførte, mere detaljerede henstilling om energirelaterede reform- og investeringsudfordringer bidrager til den igangværende færdiggørelse af REPowerEU-kapitlerne og vejleder medlemsstaterne i ajourføringen af deres nationale energi- og klimaplaner. REPowerEU-kapitlerne som en del af genopretnings- og resiliensplanerne, der

¹⁵ Resultattavlerne om modstandsdygtighed, som Kommissionen har udviklet, har til formål at give en holistisk vurdering af EU's og medlemsstaternes modstandsdygtighed. De vurderer modstandsdygtighed som evnen til at gøre fremskridt hen imod de politiske mål i lyset af de aktuelle udfordringer.

ledsager den yderligere finansiering, bør tage behørigt hensyn til de udfordringer, der er identificeret i de landespecifikke henstillinger med relevans for REPowerEU¹⁶. De landespecifikke henstillinger vil vejlede medlemsstaterne med henblik på at klare de store udfordringer, der kun delvist eller slet ikke tackles i de oprindelige genopretnings- og resiliensplaner, og vil bidrage til gennemførelsen af industriplanen for den grønne pagt på nationalt og regionalt plan.

4. ØGET KONKURRENCEEVNE OG PRODUKTIVITET PÅ EN SOCIALT INKLUSIV MÅDE — OVERSIGT OVER IDENTIFICEREDE FÆLLES UDFORDRINGER

Ud over den rettidige gennemførelse af de reformer og investeringer, der er omfattet af genopretnings- og resiliensplanerne, står medlemsstaterne over for en række udestående eller nye fælles og landespecifikke udfordringer.

4.1 Makroøkonomisk stabilitet

Virkningen af den høje inflation medfører en ny sårbarhed i en situation, hvor den offentlige gæld skal falde. En koordineret politisk indsats på EU- og nationalt plan bidrog til at afbøde virkningerne af covid-19 og stigningen i energipriserne og dens økonomiske og sociale konsekvenser, navnlig for sårbare virksomheder og husholdninger. Disse kriser førte imidlertid til større offentlig gæld i flere medlemsstater. På det seneste har de finanspolitiske foranstaltninger, der blev indført i 2022 for at tackle energikrisen, haft betydelige finanspolitiske omkostninger. Ifølge Kommissionens økonomiske forårsprognose 2023 udgjorde nettoomkostningerne ved disse foranstaltninger 1,2 % af EU's årlige BNP i 2022 og et tilsvarende beløb i 2023. Finanspolitikken bør være forsigtig for at sikre en holdbar gæld og dermed også støtte pengepolitikken. Samtidig har forskelle i inflationsraterne og stramning af de finansielle vilkår øget de makroøkonomiske sårbarheder.

En større grad af samordning af finanspolitikken i EU og euroområdet er afgørende for at sikre et konsekvent policy mix af finans- og pengepolitik og vil lette den pengepolitiske opgave. I 2023 og 2024 bør finanspolitikkerne være forsigtige for at sikre fokus på en mere holdbar gæld på mellemlang sigt og samtidig øge den potentielle vækst og sikre en bæredygtig og modstandsdygtig grøn og digital omstilling. Medlemsstaterne bør, afhængigt af deres gældsproblemer, fastholde gælden på et forsigtigt niveau eller sikre, at gælden utvivlsomt og fortsat nedbringes på mellemlang sigt. Den finanspolitiske tilpasning for 2024 bør være i overensstemmelse med den gældende lovgivning under stabilitets- og vækstpakten, og alle medlemsstater bør fastholde eller bringe deres underskud ned under traktatens referenceværdi på 3 % af BNP. Som skitseret i Kommissionens meddelelse om finanspolitiske retningslinjer for 2024 af 8. marts 2023¹⁷ har den finanspolitiske komponent af de foreslåede landespecifikke henstillinger indarbejdet de af lovforslagene elementer af 26. april 2023, der er forenelige med den nuværende lovgivning.

¹⁶ Yderligere oplysninger om kapitlerne om REPowerEU og deres tilknytning til de landespecifikke henstillinger findes i "Vejledning om genopretnings- og resiliensplaner i forbindelse med REPowerEU" (EUT C 80 af 3.3.2023, s. 1).

¹⁷ COM(2023) 141 final.

De finanspolitiske foranstaltninger, der træffes som reaktion på energiprischokket, bør afvikles. Det fortsatte fald i energiråvarepriserne dæmper den samlede inflation fra dens højdepunkt i oktober 2022, selv om kerneinflationen fortsat er høj og er stigende. På denne baggrund øger den langvarige ikke-måltrettede finanspolitiske støtte til husholdninger og virksomheder inflationspresset. Det øger sandsynligheden for, at centralbankerne skærper de pengepolitiske stramninger og lægger pres på den finansielle stabilitet. Hvis nye stigninger i energipriserne nødvendiggør støtteforanstaltninger, bør disse fokusere på at beskytte sårbare husholdninger og virksomheder, som er økonomisk overkommelige, og bevare incitamenterne til energibesparelser. Desuden bør medlemsstaterne forbedre kvaliteten og sammensætningen af deres offentlige finanser, fortsætte med at beskytte nationalt finansierede investeringer og sikre en effektiv anvendelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten og andre EU-midler såsom InvestEU-programmet, navnlig i lyset af den grønne og den digitale omstilling og behovet for at styrke EU's økonomiske og sociale modstandsdygtighed. I lyset af de altødelæggende oversvømmelser, der ramte Italien i maj 2023, vil omkostningerne til direkte nødhjælp i forbindelse med disse oversvømmelser blive taget i betragtning i de efterfølgende vurderinger af overholdelsen og vil i princippet blive betragtet som engangsforanstaltninger og midlertidige foranstaltninger.

Da usikkerheden om de makroøkonomiske udsigter på nuværende tidspunkt fortsat er stor, mener Kommissionen, at der ikke bør træffes afgørelse om at indlede proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud over for nogen medlemsstat dette forår, hvilket allerede er anført i dens meddelelse om finanspolitiske retningslinjer for 2024 af 8. marts 2023. Samtidig vil Kommissionen i overensstemmelse med de gældende regler foreslå Rådet at indlede underskudsbaserede procedurer i foråret 2024 på grundlag af endelige data for 2023. Medlemsstaterne bør tage hensyn hertil, når de gennemfører deres budgetter for 2023, og når de udarbejder deres udkast til budgetplaner for 2024 til efteråret.

En afbalanceret blanding af skatter, effektive redskaber til bekæmpelse af aggressiv skatteplanlægning og bedre overholdelse af skattereglerne bidrager til en retfærdig behandling af skatteyderne og effektiv finansiering af offentlige tjenesteydelser. Omlægning af dele af beskatningen fra beskatning af arbejde til andre former for skatter, herunder miljøafgifter og beskatning af fast ejendom, samtidig med at der tages behørigt hensyn til de fordelingsmæssige virkninger af en sådan omlægning, vil støtte den grønne omstilling og fremme bæredygtig vækst og jobskabelse. Virksomheders eller enkeltpersoners aggressive skatteplanlægning i én medlemsstat kan have negative afsmittende virkninger på resten af EU. Dette kræver derfor en målrettet og koordineret indsats. Vedtagelsen af EU's direktiv om minimumsbeskatning (søjle 2) om en effektiv minimumsskattesats på 15 %, der skal gennemføres inden udgangen af 2023, har været en afgørende milepæl¹⁸. På samme måde bør den fortsatte modernisering og digitalisering af skatteforvaltningerne yderligere reducere overholdelsesomkostningerne og øge skatteindtægterne.

¹⁸ Rådets direktiv (EU) 2022/2523 af 14. december 2022 om sikring af en global minimumsskattesats for multinationale koncerner og store nationale koncerner i Unionen (EUT L 328 af 22.12.2022, s. 1). Kommissionen arbejder også på specifikke initiativer, herunder BEFIT og FASTER, og har foreslået en række foranstaltninger til modernisering af EU's momssystem (COM(2022) 701, COM(2022) 703 og COM(2022) 704) for at forenkle skattereglerne, mindske bureaukrati, begrænse aggressiv skatteplanlægning og bekæmpe skatteundgåelse.

Stramningen af de finansielle vilkår har øget sårbarheden og risiciene i nogle medlemsstater, og den divergerende inflation i EU kan føre til konkurrencepres. En høj nominel BNP-vækst som følge af inflation bidrager til at nedbringe gældskvoten i både den offentlige og den private sektor på kort sigt, mens højere renter kun gradvist bidrager til omkostninger til opfyldelse af gældsforpligtelser. Strammere finansieringsvilkår øger imidlertid de risici, der er forbundet med høje gældsniveauer. Boligpriserne steg kraftigt i flere medlemsstater i 2022, men stigningerne er begyndt at aftage, efterhånden som indkomsterne kommer under pres, og renterne stiger. Samtidig kan forskellen i inflationsraterne, ledsaget af stigninger i avancer og arbejdskraftomkostninger, føre til tab af omkostningskonkurrenceevne i visse industrier og regioner. Underskuddet på de løbende poster er vokset i nogle medlemsstater, hvilket afspejler meget højere energiimportpriser, men i nogle tilfælde også en kraftig indenlandsk efterspørgsel.

De seneste rentestigninger har givet anledning til bekymring over sårbare områder i den finansielle sektor, hvilket kræver nøje overvågning. De fremskridt, som EU har gjort med at styrke banktilsynet og fuldførelsen af bankunionen, er vigtige skridt til at sikre makrofinansiel stabilitet¹⁹. Desuden er antallet af misligholdte lån faldet og bliver fortsat varetaget, samtidig med at rentestigningen forbedrer banksektorens rentabilitet. Stigende renter på realkreditlån og forringelsen af gældsbetjeningsevnen som følge af et fald i husholdningernes realindkomst lægger dog et nedadrettet pres på boligpriserne i nogle lande. Erhvervssektorssektoren oplevede i nogle lande lignende fald på grund af højere finansieringsomkostninger og lavere udnyttelsesgrad. På denne baggrund er det fortsat vigtigt at overvåge aktivkvaliteten, rettidigt og proaktivt at samarbejde med debitorer, der er i finansielle vanskeligheder (navnlig levedygtige), yderligere forbedre insolvensreglernes effektivitet og videreudvikle de sekundære markeder for misligholdte lån. Mere generelt er udfordringerne i forbindelse med digitalisering stadig og er endda blevet intensiveret på nogle områder, hvilket fremgår af hyppigere omfattende cyberrelaterede hændelser. De risici, der er forbundet med finansiell formidling uden for banksektoren, og de risici, der kan opstå som følge af øget anvendelse af decentraliseret finansiering, skal overvåges og imødegås på passende vis. På alle disse områder er samarbejde mellem nationale og europæiske tilsynsmyndigheder samt med ECB og internationale tilsynsorganer af afgørende betydning.

Kommissionen har konstateret sårbarheder i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer eller uforholdsmæssigt store ubalancer i 11 medlemsstater som led i proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer. For seks medlemsstaters vedkommende synes de seneste sårbarheder i øjeblikket at være under kontrol og midlertidige. I tekstboks 2 sammenfattes resultaterne vedrørende makroøkonomiske ubalancer i medlemsstaterne ved denne lejlighed. Se tillæg 4 for flere oplysninger.

¹⁹ EU er også i færd med at afslutte forhandlingerne om bankpakken, og Kommissionen har for nylig vedtaget et forslag om at forbedre anvendeligheden af sin ramme for krisestyring og indskudsforsikring for små og mellemstore banker (COM(2023) 225 final).

Tekstboks 1: Opdatering om overvågning under stabilitets- og vækstpakten

Som led i pakken om det europæiske semester for foråret 2023 har Kommissionen vedtaget en rapport i henhold til artikel 126, stk. 3, i TEUF for 16 medlemsstater. Disse omfatter Belgien, Bulgarien, Estland, Finland, Frankrig, Italien, Letland, Malta, Polen, Slovenien, Slovakiet, Spanien, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig. For alle disse medlemsstater — undtagen Finland — vurderes det i rapporten, om de opfylder underskudskriteriet. For Bulgariens, Tysklands, Estlands, Sloveniens og Slovakiets vedkommende blev rapporten udarbejdet på grund af et forventet underskud i 2023, der oversteg traktatens referenceværdi på 3 % af BNP, mens de øvrige medlemsstater havde et offentligt underskud i 2022 på over 3 % af BNP. For Frankrig, Italien og Finland vurderes desuden opfyldelsen af gældskriteriet i 2022 på grundlag af de endelige data i rapporten.

Som allerede anført i sin meddelelse af 8. marts 2023 om finanspolitiske retningslinjer for 2024 foreslår Kommissionen ikke at indlede nye procedurer i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud i foråret 2023. Ruslands angrebskrig mod Ukraine skaber sammen med de resterende makroøkonomiske og finanspolitiske konsekvenser af covid-19-pandemien usikkerhed, herunder for udformningen af en detaljeret kurs for finanspolitikken. For så vidt angår medlemsstater med en gældskvote, der ligger over referenceværdien på 60 % af BNP, tager Kommissionen i sin vurdering af alle relevante faktorer hensyn til, at overholdelse af gældsreduktionsmålet vil indebære en forkrævende fremrykket finanspolitisk indsats, der risikerer at bringe væksten i fare. Kommissionen mener derfor ikke, at det er berettiget at overholde gældsreduktionsmålet under de nuværende økonomiske forhold.

Rumænien er den eneste medlemsstat, der er omfattet af en procedure i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, på grundlag af situationen før pandemien. Den 3. april 2020 fastslog Rådet, at der forelå et uforholdsmæssigt stort underskud i Rumænien på grundlag af det forventede uforholdsmæssigt store underskud i 2019. I sin reviderede henstilling af 17. juni 2022 opfordrede Rådet Rumænien til at bringe situationen med et uforholdsmæssigt stort underskud til ophør senest i 2024. Rumæniens offentlige underskud i 2022 var i overensstemmelse med Rådets henstilling. Samtidig lå tilpasningen af den strukturelle saldo under det niveau, som Rådet anbefalede, mens den nominelle vækstrate i de primære offentlige nettoudgifter lå over den anbefalede. Proceduren er stillet i bero.

Kommissionen vil fortsat overvåge medlemsstaternes økonomiske og budgetmæssige situation. I efteråret vil Kommissionen vedtage udtalelser om eurolandenes udkast til budgetplaner for at sikre, at budgetterne for 2024 er i overensstemmelse med de landespecifikke henstillinger, der også indgår i pakken om det europæiske semester for foråret 2023, og som vil blive vedtaget af Rådet senere i 2023. Kommissionen vil i overensstemmelse

Tekstboks 2: Makroøkonomiske ubalancer i medlemsstaterne

Kommissionen har vurderet forekomsten af makroøkonomiske ubalancer i de 17 medlemsstater, der blev udvalgt til dybdegående undersøgelser i rapporten om varslingsmekanismen 2023. Af disse var der for ti medlemsstater blevet konstateret ubalancer eller uforholdsmæssigt store ubalancer i den seneste årlige overvågningscyklus som led i proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer. De øvrige syv blev anset for at udgøre nye risici for begyndende ubalancer. Som led i dette års overvågningscyklus og for at danne grundlag for identifikationen af ubalancer og uforholdsmæssigt store ubalancer i dette års dybdegående undersøgelser undersøgte Kommissionen virkningen af fælles chok på økonomierne i udvalgte medlemsstater og offentliggjorde tre tematiske notater — om inflationen, boligpriser og holdbarheden over for udlandet^[1].

Vurderingen af makroøkonomiske sårbarheder er præget af usikkerhed i lyset af den høje inflation. Hvis den divergerende inflationsdynamik fortsætter, kan omkostningskonkurrenceevnen blive undermineret i medlemsstater med høj inflation, hvilket kan føre til stigende sårbarheder. Samtidig indebærer den høje inflation en risiko for strammere finansieringsvilkår. Inflationen har også negative fordelingsmæssige konsekvenser. En tilbagevendende til lave og konvergerende inflationstendenser i hele EU vil mindske disse bekymringer. På samme måde stiller den kraftige stigning i boligpriserne siden 2020 sammen med den kraftige stigning i finansieringsomkostningerne og presset på husholdningernes realindkomst priskorrektioner i udsigt, navnlig i medlemsstater med mere overvurderede ejendomsmarkeder.

Mangeårige ubalancer i forbindelse med offentlig og privat gæld har fortsat den nedadgående tendens hjulpet af den nominelle økonomiske vækst, navnlig den høje inflation. Gældskvoterne for den offentlige og private sektor har været faldende, da den nominelle BNP-vækst har haft en kraftig denominatorvirkning. Strammere finansieringsvilkår øger risikoen, navnlig i lande og sektorer, hvor de variable renter er fremherskende, eller hvor (gen)finansieringsbehovet er højere, og valutakursudsving kan veje tungere på gældsbetjeningen, når gælden er stiftet i udenlandsk valuta. På den eksterne side reducerer den høje nominelle BNP-vækst værdien af landenes stilling over for udlandet i forhold til BNP, mens det kraftige fald i handelsbalancen førte til et samlet fald i de løbende poster, også for nettokreditorlandene. De yderligere fald i energipriserne fra deres højeste niveau medio 2022 forventes imidlertid at styrke de løbende poster i 2023, både underskud og overskud, idet nogle medlemsstater stadig har betydelige underskud og overskud på de løbende poster. Banksektoren klarede sig godt under pandemien, og antallet af misligholdte lån er fortsat med at falde, navnlig i de lande, hvor de var højest.

Kommissionen har truffet en række beslutninger som led i proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer. Sårbarhederne er ved at aftage i Cypern og fører til en bedre klassificering af ubalancer. Omvendt er sårbarhederne i Ungarn steget i en sådan grad, at det har ført til konstatering af nye ubalancer. Nogle medlemsstater, der for første gang i de senere år har været genstand for en dybdegående undersøgelse, anses på nuværende tidspunkt for ikke at være

^[1] "External Sustainability Analysis", *European Economy-Institutional Papers* 196 "Housing Market Developments", *European Economy-Institutional Papers* 197; "Inflation Differentials in Europe and Implications for Competitiveness", *European Economy-Institutional Papers* 198.

berørt af ubalancer. Udviklingen er generelt positiv i de øvrige analyserede medlemsstater, men der er fortsat relevante udfordringer. Gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger under det europæiske semester og den politiske dagsorden, der er indeholdt i genopretnings- og resiliensplanerne, bør understøtte en yderligere reduktion af de makroøkonomiske sårbarheder.

— Cypern har ubalancer efter at have haft uforholdsmæssigt store ubalancer frem til 2022, da sårbarhederne i forbindelse med privat, offentlig og udlandsgæld samlet set er aftaget, men giver fortsat anledning til bekymring.

— Ungarn anses nu for at være berørt af ubalancer. Risiciene er nedadrettede, og ubalancerne kan blive uforholdsmæssigt store i fremtiden, hvis der ikke hurtigst muligt træffes politiske foranstaltninger.

— Tyskland, Spanien, Frankrig, Nederlandene, Portugal, Rumænien og Sverige har fortsat ubalancer.

Risiciene i Rumænien er nedadrettede, og ubalancerne kan blive uforholdsmæssigt store i fremtiden, hvis der ikke hurtigst muligt træffes politiske foranstaltninger. På den anden side aftager sårbarhederne i Tyskland, Spanien, Frankrig og Portugal, i det omfang en fortsættelse af disse tendenser næste år giver anledning til en afgørelse om ingen ubalancer.

— Grækenland og Italien har fortsat uforholdsmæssigt store ubalancer, men deres sårbarheder synes at være aftagende, bl.a. på grund af politiske fremskridt.

— Tjekkiet, Estland, Letland, Litauen, Luxembourg og Slovakiet har ikke ubalancer, da sårbarhederne i øjeblikket generelt synes at være under kontrol.

Tillæg 4 indeholder nærmere oplysninger om de landespecifikke aspekter for de 17 berørte medlemsstater.

4.2 Energi- og miljømæssig bæredygtighed

På trods af de resultater, der er opnået med hensyn til energiforsyningssikkerhed i de seneste måneder, efterlader forberedelserne til næste vinter ikke plads til at stå til. I løbet af det seneste år har EU gjort bemærkelsesværdige fremskridt med hensyn til energibesparelser, diversificering af energiforsyningen og optimering af den eksisterende infrastruktur. EU's naturgasforbrug faldt med 17,7 % fra august 2022 til marts 2023 sammenlignet med det gennemsnitlige gasforbrug i de samme måneder mellem 2017 og 2022²⁰. Andelen af import fra russiske rørledninger af EU's samlede gasimport faldt til 7 % i januar 2023 fra ca. 50 % historisk set. Dette skyldes en kombination af foranstaltninger truffet af EU og de nationale myndigheder, strukturelle ændringer i efterspørgslen, men også høje priser. Flydende naturgas (LNG) transporteret ad søvejen spillede en førende rolle med hensyn til at erstatte russiske gasforsyninger med en kraftig stigning fra 81 mia. m³ i 2021 til omkring 135 mia. m³ i 2022. Nye LNG-projekter bør yderligere øge EU's importkapacitet for flydende naturgas og samtidig undgå unødvendige fastlåsnings i fremtiden. Et eventuelt fuldstændigt stop for den russiske

²⁰ Eurostat, 19. april 2023.

gasforsyning, infrastrukturhændelser, tørke og ikkeplanlagt vedligeholdelse af kraftværker kan imidlertid skabe bekymring for EU's forsyningssikkerhed, hvilket kræver fortsat årvågenhed. Diversificeringsindsatsen via LNG vil blive styrket i 2023 med de første fælles indkøb af gas og intensiveringen af opsøgende arbejde over for alternative gasleverandører. Desuden forventes foranstaltningerne i REPowerEU-kapitlerne i medlemsstaternes genopretnings- og resiliensplaner sammen med programmerne under samhørighedspolitikken, indtægter fra EU's emissionshandelssystem, finansiel støtte fra innovations- og moderniseringsfonden og InvestEU-programmet at bidrage til energisikkerheden ved at fremme ren energi sideløbende med energieffektivitet og tilskynde til reduktion af energiefterspørgslen samt tackle energifattigdom og håndtere interne og grænseoverskridende flaskehalse for transmission og distribution. Desuden er det fortsat afgørende at strømline investeringer, forenkle godkendelsesprocedurerne og overvinde hindringer for udbredelsen af vedvarende energi og dennes integration i elnettet. Der bør også gøres en indsats for at støtte lagring af elektricitet og modstandsdygtighed i elnettet med henblik på at håndtere stigende udbuds- og efterspørgselsudsving.

Med godkendelsen af en stor del af "Fit for 55" -pakken bør fokus nu rettes mod gennemførelsen af foranstaltninger til opfyldelse af klima-, energi- og transportmålene. Pakken skaber en balance mellem prisfastsættelse, mål, standarder og støtteforanstaltninger med henblik på at realisere klimamålet for 2030, der er fastsat i den europæiske klimalov. De højere klima-, transport- og energimål for 2030 og EU's beslutning om at mindske afhængigheden af russiske fossile brændstoffer indebærer, at den grønne omstilling fortsat bør fremskyndes. Den kommende udfordring indebærer stabilitet i gennemførelsen af de planlagte og/eller aftalte foranstaltninger. Samtidig er det nødvendigt at fastlægge nye klima- og energipolitiske foranstaltninger for at opfylde det højere ambitionsniveau for 2030. Ajourføringen af medlemsstaternes nationale energi- og klimaplaner vil bidrage hertil. Planerne, som bør tage hensyn til de seneste landespecifikke henstillinger²¹, skaber forudsigelighed for investeringer på kort, mellemlang og lang sigt og er afgørende for at mobilisere de store investeringer, der er nødvendige for at nå klimamålene for 2030 og 2050²². Der er behov for en yderligere indsats på de fleste områder såsom tilpasning til klimaændringer, herunder bæredygtig vandforvaltning, til fødevarer systemerne, herunder bevarelse af jordbunden og bremsning af tabet af biodiversitet, og andre arealanvendelsessektorer. Sideløbende hermed skal medlemsstaterne opfylde de andre miljøpolitiske mål, der er vedtaget på EU-plan, herunder opnåelse af nulforurening for luft, vand og jord. Det årlige investeringsunderskud, der skal opfylde EU's miljømål ud over klima og energi, anslås til 110 mia. EUR²³. I budgetplanlægningen bør der tages hensyn til eventualforpligtelser, der er forbundet med klimarelaterede risici, og praksis for grøn budgettering bør udvikles yderligere for at om dirigere det offentlige investeringer, forbrug og beskatning til grønne prioriteter.

En styrkelse af den grønne omstilling af vores industrier vil mindske EU's generelle afhængighed af fossile brændstoffer og øge vores modstandsdygtighed over for energiforsyningschok. Mange virksomheder, navnlig små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og virksomheder i energiintensive industrier, er blevet hårdt ramt af de stigende

²¹ Meddelelse fra Kommissionen: Vejledning til medlemsstaterne om ajourføring af de nationale energi- og klimaplaner for 2021-2030 (C/2022/9264 final).

²² Se også COM/2022/83 final og SWD(2022) 230 final.

²³ COM(2022) 438 final.

energipriser, selv efter at der er taget hensyn til offentlig støtte. Politikkerne bør fortsat fokusere på at fremme den grønne omstilling på områder som energieffektivitet i industri- og fremstillingsprocesser og bygninger, dekarbonisering af industrien og den cirkulære økonomi²⁴. Synergier med den digitale omstilling bør maksimeres. Medlemsstaterne bør gennem deres genopretnings- og resiliensplaner fortsat investere i vedvarende eller fossilfri brint i industrien og visse transportsektorer såsom vejtransport, søfart og luftfart, hvor det er vanskeligt at nedbringe emissionerne. Desuden vil en yderligere reduktion af miljøskadelige subsidier og integrering af princippet om, at forureneren betaler, bidrage til at internalisere omkostningerne i forbindelse med forringelse af naturen og fremme ressourceeffektivitet og produktivitet. For at sikre, at ingen personer eller regioner lades i stikken, bør der tages hensyn til fordelingsmæssige, territoriale og sociale virkninger. Fonden for Retfærdig Omstilling bør anvendes hensigtsmæssigt til at bidrage til en retfærdig omstilling for de mest berørte territorier, herunder ved at yde støtte til omskolings- og opkvalificeringsforanstaltninger.

Medlemsstaternes indsats for at forkorte og forenkle godkendelsesprocedurerne er afgørende for at fremskynde produktionen og udbredelsen af vedvarende energi og andre kulstofneutrale løsninger. Langvarige og komplekse godkendelsesprocedurer på nationalt plan udgør en stor flaskehals i udbredelsen af vedvarende energikilder i de fleste medlemsstater. På grundlag af indberetninger fra virksomhederne gennemgik taskforcen for håndhævelse af reglerne for det indre marked²⁵ i 2022 ca. 170 procesrelaterede hindringer for godkendelse af vedvarende energikilder i medlemsstaterne og accepterede at fjerne mere end 80 af dem. Vigtige eksempler omfatter langvarige procedurer, underbemandede godkendelsesmyndigheder, fragmenteret beslutningstagning og manglende koordinering, hvilket fører til modstridende afgørelser og tidsplaner på tværs af regioner.

En hurtigere udvidelse og opgradering af transmissions- og distributionsinfrastrukturen til el, herunder grænseoverskridende samkøringslinjer, er en afgørende forudsætning for at integrere en betydeligt større andel af vedvarende energikilder og for yderligere elektrificering af efterspørgslen. Medlemsstaterne bør fokusere på nye energilageranlæg på lang og kort sigt for at sikre fleksibilitet og forsyningssikkerhed i energisystemer med en høj andel af variable vedvarende energikilder. Medlemsstaternes ambition om at anvende vedvarende offshoreenergi (111 GW senest i 2030) understreger behovet for, at medlemsstaterne hurtigt udvikler vigtige offshorenet og styrker de nødvendige onshore-elnet.

En stærk og innovativ produktionskapacitet i værdikæder for ren teknologi vil fremskynde den grønne omstilling. For at styrke modstandsdygtigheden og konkurrenceevnen for CO2-neutrale teknologier i EU og gøre EU's energisystem mere sikkert og bæredygtigt foreslog Kommissionen i marts 2023 forordningen om nettonulindustri²⁶. Samtidig er medlemsstaterne nødt til yderligere at udnytte deres talent, intellektuelle aktiver og industrielle kapaciteter og yderligere tilskynde private investorer til at deltage i EU-baserede nystartede virksomheder og opskalere innovationer²⁷. Medlemsstaterne bør også fokusere på at overvinde de udfordringer, der er forbundet med manglen på kvalificeret arbejdskraft inden for forskellige segmenter af ren

²⁴ Fremskyndelse af omstillingen til en cirkulær økonomi kan øge EU's åbne strategiske autonomi og bidrage væsentligt til primærenergibesparelser.

²⁵ [Taskforcen for håndhævelse af reglerne for det indre marked \(SMET\) \(2022\), "Report 2021-2022"](#)

²⁶ COM(2023) 62 final.

²⁷ Se også COM(2022) 332 final.

energiteknologi. En styrkelse af konkurrenceevnen i sektoren for ren energi er afgørende for at opfylde REPowerEU-planen og EU's langsigtede ambitioner²⁸.

Fremstilling af ren teknologi skal sikre adgang til kritiske råstoffer, herunder gennem diversificering, genanvendelse og substitution. Opfyldelse af EU's mål for den grønne og den digitale omstilling kræver adgang til sikre, bæredygtige og diversificerede kilder til kritiske råstoffer, mindske vores afhængighed af enkelte leverandører og opbygning af sikre og bæredygtige forsyningskæder for minedrift, forarbejdning og raffinering samt genanvendelse. I den forbindelse vil det være afgørende at udnytte og udvide samarbejdet med EU's handelspartnere, herunder ved at indgå i gensidigt fordelagtige strategiske partnerskaber med nye vækstmarkeder og udviklingsøkonomier. Løsninger inden for den cirkulære økonomi og forretningsmodeller indebærer også betydelige muligheder for at forfølge mål for strategisk autonomi, samtidig med at der udvises respekt for miljøet. Udformning med henblik på genanvendelighed, genanvendelse og fremme af omstillingen til en cirkulær økonomi er prioriteter for retsaken om kritiske råstoffer²⁹. Dette bør suppleres af medlemsstaterne, f.eks. med hensyn til permanente magneter og genanvendelse af udvindingsaffald. Der bør udvikles sammenhængende strategier, som ikke blot fjerner hindringer, men også fremmer efterforskning, udvinding, forarbejdning og genanvendelse af materialer i hele Europa. Mere generelt er omstillingen af EU's industrier til cirkularitet endnu ikke sket, da ressourceproduktiviteten kun steg marginalt mellem 2012 og 2021.

4.3 Produktivitet

Et velfungerende indre marked mindsker forskellene i produktivitet og konkurrenceevne mellem EU's medlemsstater og regioner. Det indre marked har understøttet Europas velstand, siden det blev oprettet for tre årtier siden. EU's virksomheder nyder godt af et "hjemmemarked" med over 450 mio. forbrugere af deres produkter, lettere adgang til en lang række leverandører og lavere enhedsomkostninger, mens EU-borgerne nyder godt af mere innovation, lavere priser og højere standarder for sikkerhed og miljøbeskyttelse på grund af konkurrencen mellem virksomhederne³⁰. Desuden beskytter det EU mod store efterspørgsels- eller udbudschok og kan bidrage til at dæmpe op for prispresset i tider med høj inflation. På mellemlang til lang sigt kan det bidrage til at afhjælpe sårbarheder i forsyningskæden og støtte opskaleringsskapaciteten med henblik på den dobbelte omstilling og EU's modstandsdygtighed og sikkerhed. Selv om det indre marked er afgørende for EU's globale tiltrækningskraft, er den gennemsnitlige produktivitetsvækst aftaget i de seneste årtier og har været svagere end i andre større økonomier, hvilket hæmmer EU-virksomhedernes konkurrenceevne³¹. I flere medlemsstater og i EU's regioner er produktiviteten faktisk stagnerende, hvilket resulterer i voksende forskelle, navnlig inden for EU's medlemsstater. Der er også betydelige regionale forskelle i adgangen til uddannelse, forskning og innovation og mobilitet, hvilket yderligere forstærkes i landdistrikter og områder i den yderste periferi og i ekstremt fjerntliggende områder såsom regionerne i den yderste periferi, hvor adgangen til grundlæggende og sociale støttetjenester fortsat er en udfordring generelt. Gennemførelsen af programmerne under samhørighedspolitikken og

²⁸ COM(2022) 643 final.

²⁹ COM(2023) 160 final.

³⁰ COM(2023) 162 final.

³¹ COM(2023) 168 final.

genopretnings- og resiliensplanerne frem til 2026 vil bidrage væsentligt til at forbedre EU's konkurrenceevne og styrke EU's samhørighed. Ud over investeringsforanstaltninger, herunder under InvestEU-programmet, omfatter genopretnings- og resiliensplanerne reformer, der har til formål at forenkle de lovgivningsmæssige rammer på nationalt og regionalt plan, fremskynde adgangen til finansiering og forbedre SMV'ernes vækst og modstandsdygtighed gennem omskoling og opkvalificering af medarbejdere eller styrkelse af deres forsknings- og udviklingskapacitet.

Et ægte indre marked for tjenesteydelser vil også medføre betydelige produktivitetsgevinster. EU's tjenestemarkeder står over for en række udfordringer, herunder et lavt konkurrencepres, lavere produktivitsniveauer og lavere vækstrater end fremstillingsindustrien, dårlig integration af grænseoverskridende tjenesteydelser og lav erhvervsmæssig mobilitet. En reduktion af de lovgivningsmæssige restriktioner på nationalt plan vil øge konkurrencen og fremme arbejdskraftens mobilitet og øge udbuddet af tjenester, hvor der er størst behov for dem. Det vil styrke konkurrenceevnen i fremstillingsindustrier, der også betjener mange liberale erhverv og i stigende grad tilbyder deres produkter i kombination med tjenesteydelser. Der er imidlertid kun gjort langsomme fremskridt hen imod at mindske de lovgivningsmæssige hindringer, og i nogle tilfælde er reformerne vendt, og der er fortsat et højt niveau af restriktioner³². F.eks. er lovgivningsmæssige hindringer særligt udbredte inden for vigtige erhvervstjenester (jura, regnskab og arkitekter) i mange medlemsstater. Byggesektoren, som er nøglen til den grønne omstilling, lider ofte under godkendelses- og kvalifikationskrav, der er unødigt byrdefulde. Fragmenterede ansvarsområder og aktiviteter, der er forbeholdt flere erhverv og specialiserede områder (navnlig arkitekter og civilingeniører), påvirker yderligere den frie bevægelighed for erhvervsudøvere. Inden for detailtjenester var restriktionerne fortsat enten uændret eller endnu mere omfattende for mange medlemsstater i 2022 i forhold til 2018³³.

Fjernelse af reguleringsmæssige hindringer, samtidig med at der sikres god regeringsførelse og respekt for retsstatsprincippet, øger den institutionelle modstandsdygtighed og forbedrer erhvervsklimaet. 60 % af de hindringer, som EU-virksomhederne rapporterer om i dag, er af samme type som dem, der blev rapporteret for 20 år siden. De fleste af disse vedrører national lovgivning samt administrativ praksis, som kan håndteres direkte af medlemsstaterne. Fordelene ved at fjerne hindringer på medlemsstatsniveau for det indre marked for varer og tjenesteydelser alene vil kunne tilføre 713 mia. EUR til hele økonomien inden udgangen af 2029³⁴. Håndteringen af lovgivningsmæssige og administrative hindringer understøttes af reformer under genopretnings- og resiliensfaciliteten, og Kommissionen har opfordret medlemsstaterne til yderligere at styrke reformerne på dette område som led i deres igangværende revisioner. Dette supplerer arbejdet i taskforcen for håndhævelse af reglerne for det indre marked som nævnt ovenfor. Anvendelsen af SOLVIT³⁵ til at løse problemer i forbindelse med anvendelse af lovgivningen om det indre marked er også stigende, navnlig blandt interessenter fra erhvervslivet. God regeringsførelse og respekt for

³² COM(2021) 385 final.

³³ Europa-Kommissionen, ajourføring af restriktionsindikatoren for detailsektoren for 2022, endnu ikke offentliggjort.

³⁴ COM(2023) 162 final af 16.3.2023.

³⁵ SWD(2022) 325 final.

retsstatsprincippet, navnlig uafhængige og effektive retssystemer af høj kvalitet³⁶, velfungerende og effektive skattesystemer samt effektive insolvensregler og solide rammer for bekæmpelse af korruption og svig, er også afgørende faktorer for en økonomi, der tjener alle, og bidrager til at forbedre erhvervsklimaet. Kommissionen vil desuden sætte nyt skub i bestræbelserne på at rationalisere og forenkle rapporteringskravene for virksomheder og forvaltninger med det formål at reducere disse byrder med 25 % uden at underminere de relaterede politiske mål.

Velfungerende kapitalmarkeder er afgørende for at finansiere den grønne og den digitale omstilling og støtte EU's makroøkonomiske modstandsdygtighed og EU's åbne strategiske autonomi. Offentlig finansiering kan sammen med fremskyndelse af kapitalmarkedsunionen frigøre de betydelige beløb til privat finansiering, der er nødvendige for den dobbelte omstilling. Selv om der er gjort fremskridt, siden initiativet vedrørende kapitalmarkedsunionen blev lanceret i 2015, er EU's kapitalmarkeder fortsat fragmenterede og underudviklede, hvilket viser, at der er behov for yderligere konkrete tiltag. I en situation med stigende renter har mange virksomheder, navnlig SMV'er, vanskeligt ved at få adgang til finansiering. Forsinkede betalinger, som forværres af høje energipriser, udgør også en hindring for virksomhedernes, navnlig SMV'ernes, modstandsdygtighed. Dette kræver en intensivering af de kollektive bestræbelser på at gøre fremskridt med inddragelse af politiske beslutningstagere og markedsdeltagere i hele EU³⁷. Yderligere styrkelse af EU's produktivitet og konkurrenceevne vil komme fra mere innovative og sikre betalingssystemer og fra en åben ramme for finansiering, som vil gøre det muligt for os at skabe fordele gennem digitalisering.

Digitalisering spiller en vigtig rolle med hensyn til at øge konkurrenceevnen og kræver en arbejdsstyrke med bedre digitale færdigheder, herunder for SMV'er, og yderligere digitalisering af offentlige tjenester. En befolkning med digitale færdigheder øger de teknologiske fremskridt og fremmer produktiviteten. Digitaliseringen af SMV'er er uundværlig for at øge deres innovationspotentiale og konkurrenceevne. Dette kan styrkes gennem en omfattende indsats som foreslået i de to nylige forslag til Rådets henstillinger om forslag til digital uddannelse og digitale færdigheder³⁸, som den strukturerede dialog om digital uddannelse og digitale færdigheder har banet vejen for. Forvaltningernes digitale omstilling, som omfatter en udvidelse af udbuddet af og interoperabiliteten mellem offentlige tjenester, der er tilgængelige online, og tilgængeligheden af åbne data forbedrer virksomhedernes effektivitet. Desuden styrker den digitale omstilling den grønne omstilling, da digitale teknologier såsom rumdata og tjenester spiller en væsentlig rolle i klimaindsatsen³⁹. Politikprogrammet for det digitale årti indeholder en køreplan for at frigøre EU's potentiale for digital omstilling og bane vejen for et mere konkurrencedygtigt Europa.

Markederne for offentlige udbud har brug for åben konkurrence med henblik på at levere størst mulig værdi for offentlige midler. Antallet af offentlige udbud med kun ét bud har været

³⁶ Foruden at indgå i det europæiske semester er retsvæsenets virkemåde også omhandlet i en af søjlerne i Kommissionens rapport om retsstatsprincippet.

³⁷ Europa-Kommissionen vil offentliggøre en hjælpepakke for SMV'er i juni 2023 og har for nylig fremsat forslag om at gøre EU's clearingydelser mere attraktive og modstandsdygtige, harmonisere visse regler om virksomheders insolvens i hele EU og lette den administrative byrde for virksomheder af alle størrelser, navnlig SMV'er, i forbindelse med børsnotering og fortsat børsnotering: COM(2022) 696 final.

³⁸ COM(2023) 205 final. COM(2023) 206 final.

³⁹ Se f.eks. EU's handlingsplan for digitaliseringen af energisystemet: COM(2022) 552.

stigende i de seneste år. I 2022 nåede det den højeste andel på EU-plan (37 %) siden vedtagelsen af direktivet om offentlige udbud fra 2014⁴⁰. Det er nødvendigt, at medlemsstaterne gør en indsats for at reducere denne andel for at skabe lige vilkår. Offentlige udbud kan stimulere forsyningskæderne ved at øge efterspørgslen. Hvis de anvendes strategisk med fokus ikke kun på pris, kan det også forbedre kvalitet, modstandsdygtighed og bæredygtighed. Gennem retsakten om energineutrale industrier burde det være lettere for innovative, bæredygtige SMV'er eller konsortier, herunder SMV'er, at deltage i udbud⁴¹. Hvis det er muligt, bør udbuddene udformes på en måde, der giver SMV'er mulighed for at deltage.

Innovation er en af de vigtigste drivkræfter for forøget produktivitetsvækst, men den står over for flere flaskehalse. Manglen på højt kvalificeret personale inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik (STEM) er blevet en fælles udfordring for de fleste medlemsstater, hvilket underminerer virksomhedernes vækstopotential, herunder i højinnovative og højteknologiske sektorer. Innovation er stærkt koncentreret i nogle medlemsstater og i EU's regioner, navnlig i hovedstadsregionerne og andre storbyregioner, og er fortsat meget stærkere i Nord- og Vesteuropa. Bedre resultater på innovationsområdet hæmmes af en række mangler såsom utilstrækkelige og/eller uregelmæssige offentlige investeringer i FoU, svage forbindelser mellem den akademiske verden og erhvervslivet i de fleste medlemsstater eller ineffektiv offentlig støtte til virksomhedsinnovation. Banebrydende innovationer påvirkes f.eks. af mangel på opskaleringsprojekter, vanskeligheder med at få adgang til kapital, reguleringsmæssige byrder og hindringer på det indre marked. Mange foranstaltninger er under gennemførelse i genopretnings- og resiliensplanerne. Investeringer under samhørighedspolitikken og andre initiativer såsom de regionale innovationscentre vil også hjælpe med at tackle disse udfordringer.

4.4 Retfærdighed

Selv om EU's arbejdsmarked hidtil har vist sig at være modstandsdygtigt, kan høj inflation og usikkerhed påvirke udsigterne for arbejdsmarkedet og påvirker husholdningerne. Arbejdsmarkedet i EU opnåede en rekordhøj beskæftigelsesfrekvens på [74,8 %] i [fjerde kvartal] af 2022, hvilket er betydelige fremskridt hen imod målet for beskæftigelsesfrekvensen i 2030 på mindst 78 %. Manglen på arbejdskraft og kvalifikationer er fortsat høj og ligger over niveauet i 2019, men begyndte at falde i anden halvdel af 2022 på baggrund af den fortsat generelle positive udvikling på arbejdsmarkedet. Ikke desto mindre forventes afmatningen i den økonomiske aktivitet at udmønte sig i en mere afdæmpet udvikling på arbejdsmarkedet i 2023 og 2024, mens de regionale forskelle på arbejdsmarkedet fortsat er store med en beskæftigelsesfrekvens på under 50 % i nogle regioner. Samtidig er der fortsat betydelige forskelle i beskæftigelsesfrekvensen for visse befolkningsgrupper, herunder kvinder og unge. Kraftige prisstigninger, navnlig på fødevarer, energi og transport, har påvirket købekraften for især lav- og mellemindkomsthusholdninger. Disse poster udgør en større andel af deres forbrugskurve, hvilket kræver målrettede socialpolitiske foranstaltninger. I den forbindelse er en lydhør lønpolitik og effektive kollektive overenskomstforhandlinger afgørende for at fremme en passende reallønsudvikling, navnlig for lavtlønnede arbejdstagere. I denne henseende spiller regelmæssige ajourføringer af mindstelønninger en vigtig rolle. Vedtagelsen af EU's direktiv om

⁴⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EUT L 94 af 28.3.2014, s. 65).

⁴¹ Se også den nye europæiske innovationsdagsorden: COM(2022) 332 final.

mindstelønninger⁴² skaber et positivt momentum for foranstaltninger, der sikrer passende mindstelønninger.

For at afbøde tabet af købekraft og forhindre stigninger i fattigdomsrisici er det nødvendigt at beskytte og styrke de sociale beskyttelsessystemer, herunder at de forbliver hensigtsmæssige og bæredygtige. Der er behov for løbende overvågning af den sociale situation og hurtige politiske indgreb for at forhindre, at mennesker bliver ramt af fattigdom eller social udstødelse, herunder energifattigdom, og forværrer de eksisterende uligheder. I forbindelse med de stigende leveomkostninger spiller afhjælpning af manglerne i forhold til adgang til hensigtsmæssige og bæredygtige systemer for social beskyttelse og social inklusion en central rolle med hensyn til at minimere virkningen af den høje inflation på sårbare personer sammen med lønudviklingen, der afbøder tabet af købekraft, navnlig for lavtlønnede. Strukturelle eller ad hoc-mekanismer til justering af sociale ydelser som reaktion på høj inflation er vigtige for at sikre, at de fortsat er hensigtsmæssige, samtidig med at det sikres, at de respektive omkostninger er økonomisk bæredygtige. Samtidig skal sociale beskyttelsessystemer og inklusionssystemer bevare incitamenter til at arbejde og aktivt fremme arbejdsmarkedsdeltagelse og integration, herunder gennem integrerede tjenesteydelser af høj kvalitet. Befolkningens aldring, byrden af kroniske sygdomme, nye sundhedskrav og nye teknologier vil også kræve, at der skabes flere job med skiftende kvalifikationer inden for sundheds- og socialektoren. Sikring af tilgængelig sundhedspleje og langtidspæje af høj kvalitet, som er bæredygtig, skal forbedres. E-sundhed ændrer fortsat den måde, hvorpå mennesker får adgang til og modtager sundhedspleje, hvilket kræver et højere niveau af digitale færdigheder og større alsidighed hos arbejdsstyrken i sundhedssektoren.

Uddannelsessystemerne er afgørende for at afhjælpe og forebygge mangel på arbejdskraft og kvalifikationer. Den største mangel på arbejdskraft er i øjeblikket inden for sundhedspleje og langtidspæje, hotel- og restaurationsbranchen, byggeri, IKT og relaterede erhverv og i nøglesektorer for den grønne omstilling såsom vedvarende energi og energieffektivitet. Ud over konjunkturudviklingen afspejler manglen på kvalificeret arbejdskraft strukturelle ændringer i EU's økonomi, herunder befolkningens aldring og den igangværende grønne og digitale omstilling, som fører til ændrede kvalifikationskrav. Samtidig afslører det de eksisterende svagheder i uddannelsessystemerne. Selv om andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er blevet mindre, er den fortsat høj i nogle medlemsstater. Allerede i 2018 manglede en ud af fem 15-årige grundlæggende færdigheder, og unge fra socialt dårligt stillede miljøer var næsten seks gange mere tilbøjelige til at klare sig dårligere bogligt. I de seneste år er presset på uddannelsessystemerne steget, da de har skulle håndtere konsekvenserne af pandemien, manglen på passende digital infrastruktur og den stigende mangel på undervisningspersonale på alle uddannelsesniveauer, navnlig inden for de områder, der er mest relevante for den dobbelte omstilling. Selv om antallet af personer med en videregående uddannelse er stigende, er lever de færdiguddannede inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik ikke op til efterspørgslen på arbejdsmarkedet i de fleste medlemsstater. Forbedring af kvaliteten, inklusiviteten og arbejdsmarkedsrelevansen af

⁴² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2041 af 19. oktober 2022 om passende mindstelønninger i Den Europæiske Union (EUT L 275 af 25.10.2022, s. 33).

uddannelsessystemerne på alle niveauer i Unionen er fortsat afgørende for stærke arbejdsmarkeder og en retfærdig omstilling. På samme måde giver en forøgelse af kvinders, unges og underrepræsenterede og sårbare gruppers deltagelse på arbejdsmarkedet, såsom personer med handicap, personer med indvandrerbaggrund og romaer, fortsat stor mulighed for inklusiv vækst og ligestilling.

Navnlig bliver udviklingen og tilegnelsen af færdigheder og kompetencer, der er relevante for den grønne omstilling, stadig mere presserende. Det bliver stadig vigtigere at sikre, at alle arbejdstagere, navnlig dem i sektorer og regioner, der er mere berørt af den grønne omstilling, kan drage fordel af beskæftigelsesgevinsterne ved en kulstofneutral økonomi. Erhvervsfaglige og tekniske profiler vil navnlig blive efterspurgt i lyset af den fremskyndede energiomstilling og den teknologiske omstilling inden for rammerne af EU's industriplan for den grønne pagt. Medlemsstaterne står over for en betydelig og stigende mangel på arbejdskraft, mens et lavt uddannelsesstilbud i nøglesektorer kan skabe flaskehalse i overgangen til en kulstofneutral økonomi. Udfordringen er endnu større i visse perifere eller økonomisk stagnerende regioner. I denne forbindelse er det afgørende, at medlemsstaterne støtter foregribelsen, tilegnelsen og tilvejebringelse af færdigheder med henblik på den grønne økonomi, som fremhævet i de landespecifikke henstillinger til alle medlemsstater og i overensstemmelse med Rådets henstilling om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet, for at imødegå arbejdsmarkedets behov og tilbyde lige muligheder for alle. Fremme af opkvalificering og omskoling af arbejdstagere i den offentlige sektor på alle niveauer (herunder lokale forvaltninger) vil også fremskynde de investeringer og reformer, der er nødvendige for den grønne omstilling⁴³.

Genopretnings- og resiliensfaciliteten og fondene under samhørighedspolitikken, navnlig Den Europæiske Socialfond Plus, hjælper med at tackle udfordringerne i forhold til uddannelsessystemerne på alle niveauer. Støtteforanstaltningerne omfatter forbedring af adgangen til førskoleundervisning og børnepasning, reformer af læseplaner, modernisering af videregående uddannelse, lettelse af overgangen fra uddannelsessystemet til arbejdsmarkedet, skabelse af opkvalificerings- og omskolingsmuligheder — navnlig for færdigheder, der er relevante for den grønne omstilling — samt reform og modernisering af aktive arbejdsmarkedspolitikker. Ved at støtte en fremskyndet omskoling af arbejdsstyrken til færdigheder, der er relevante for den grønne omstilling, vil de særlige REPowerEU-kapitler, der skal medtages i de eksisterende genopretnings- og resiliensplaner, sikre yderligere finansiering til reformer og investeringer på dette område. Sammen med disse øgede investeringer, herunder under InvestEU-programmet, kan den ambitiøse og bæredygtige politik for lovlig migration, som Kommissionen har foreslået i sin pakke vedrørende færdigheder og evner⁴⁴, også bidrage til at tackle manglen på arbejdskraft og færdigheder og udnytte den europæiske arbejdsstyrkes fulde potentiale. Det europæiske år for færdigheder 2023 vil sætte nyt skub i inddragelsen af interessenter og mobiliseringen af offentlig og privat finansiering med henblik på at tackle

⁴³ EU's instrumentet for teknisk støtte (TSI) vil lette udvekslingen mellem embedsmænd fra nationale og/eller regionale forvaltninger gennem flagskibsinitiativet PACE (Public Administration Cooperation Exchange) som et middel til at øge den administrative kapacitet og fremme bedste praksis (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/240 af 10. februar 2021 om oprettelse af et instrument for teknisk støtte (EUT L 57 af 18.2.2021, s. 1).

⁴⁴ COM(2022) 657 final,

manglen på kvalificeret arbejdskraft og manglen på arbejdskraft på mellemlang til lang sigt, navnlig inden for digitale og grønne færdigheder⁴⁵.

Siden begyndelsen af den russiske angrebskrig mod Ukraine er næsten 4 millioner fordrevne i EU blevet hilst velkommen i henhold til direktivet om midlertidig beskyttelse. Inklusion på arbejdsmarkedet er afgørende for, at fordrevne personer kan være økonomisk uafhængige, støtte deres familier og bidrage til værtssamfundet⁴⁶. Ifølge de foreliggende skøn⁴⁷ har mellem 600 000 og 1 mio. personer, der nyder midlertidig beskyttelse, fundet arbejde i hele EU, mens mere end 350 000 har registreret sig som jobsøgende. Sprogbarrierer er en stor hindring for, at fordrevne kan komme i arbejde, og det er derfor af afgørende betydning, at der tilbydes sprogundervisning. Hurtig validering af færdigheder og anerkendelse af kvalifikationer, herunder i sektorer, der efterspørges, såsom sundhedspleje, er også vigtig for at sikre, at folk kan få adgang til arbejde, der matcher deres færdigheder og erfaring. Mange medlemsstater har allerede taget vigtige skridt til at lette denne proces i overensstemmelse med Kommissionens vejledning⁴⁸ og har også gjort brug af den finansieringsfleksibilitet, som CARE (samhørighedsaktionen for flygtninge i Europa) giver. Da mange personer, der nyder midlertidig beskyttelse, er kvinder med børn, er tilgængeligheden af førskoleundervisning og børnepasningsordninger en særlig afgørende forudsætning for deres deltagelse på arbejdsmarkedet.

Gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder er fortsat retningsgivende for opadgående social konvergens i EU. To år efter det sociale topmøde i Porto og de tilsagn, der blev givet om de overordnede mål for 2030 om beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse, er det fortsat en prioritet for medlemsstaterne at iværksætte de nødvendige reformer og investeringer for at gøre fremskridt hen imod de nationale mål. Dette er afgørende for at støtte opadgående social konvergens og social samhørighed i EU. Som led i forårspakken foreslår Kommissionen også at overføre beskæftigelsesretningslinjerne til den næste årlige cyklus. Dette følger efter en større ændring i 2022 for bedre at afspejle miljøet efter covid-19 og de seneste politiske initiativer samt de stadigt hyppigere forekommende drøftelser om betydningen af at sikre bæredygtig og inklusiv velfærd.

5. KONKLUSION

I lyset af den aktuelle geopolitiske virkelighed og de komplekse økonomiske og sociale udfordringer forsøger EU at opbygge en robust og fremtidssikret økonomi, der sikrer

⁴⁵ Det europæiske år for færdigheder 2023 har til formål at tackle manglen på kvalificeret arbejdskraft og manglen på arbejdskraft på mellemlang til lang sigt gennem omskoling og opkvalificering af den europæiske arbejdsstyrke og ved at sikre bedre overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet.

⁴⁶ COM(2023) 140 final.

⁴⁷ Det er vanskeligt at anslå det faktiske antal personer under midlertidig beskyttelse som er i beskæftigelse i EU, på grund af manglende data fra nogle medlemsstater og forskelle i typen af administrative kilder, der anvendes. Nogle lande indberetter navnlig det samlede antal "meddelelser om beskæftigelse" (dvs. de erklæringer, som arbejdsgiverne indsender, når de ansætter ukrainske statsborgere), hvilket svarer til antallet af skabte job snarere end antallet af faktisk beskæftigede.

⁴⁸ Meddelelse fra Kommissionen om retningslinjer for adgang til arbejdsmarkedet, erhvervsuddannelse og voksenundervisning for mennesker, der flygter fra Ruslands angrebskrig mod Ukraine (EUT C 233 af 16.6.2022, s. 1).

konkurrenceevne og velstand for alle på lang sigt. Dette kræver en integreret tilgang på tværs af alle politikområder for at øge produktiviteten, modstandsdygtigheden, retfærdigheden og bæredygtig vækst i hele det økonomiske fundament. Det europæiske semester udgør den rette ramme for politisk koordinering til dette formål og omfatter også gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten og programmerne under samhørighedspolitikken. Selv om gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen er godt i gang i nogle medlemsstater, er der i andre medlemsstater risiko for forsinkelser med hensyn til de vejledende tidsplaner for gennemførelsen, der er vedtaget i Rådets gennemførelsesafgørelser. Gennemførelsen af programmerne under samhørighedspolitikken for 2014-2020 udløber i 2023, men de nyligt vedtagne programmer for 2021-2027 giver mulighed for at sætte skub i investeringerne i fuld komplementaritet med genopretnings- og resiliensfaciliteten. For at sikre varige fremskridt bør medlemsstaterne fortsat fokusere på en fuldstændig og rettidig gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanerne frem til 2026 og hurtigt gennemføre de nyligt vedtagne programmer under samhørighedspolitikken. De planlagte revisioner af genopretnings- og resiliensplanerne, herunder REPowerEU-kapitlerne med yderligere finansiering sammen med programmerne under samhørighedspolitikken, er en mulighed for at reagere på de vedvarende udfordringer, der er identificeret i forbindelse med det europæiske semester, herunder på klima- og energiområdet.

Landerapporterne for 2023 giver et øjebliksbillede af den økonomiske, arbejdsmarkedsmæssige og sociale udvikling og de udfordringer, som medlemsstaterne i øjeblikket står over for. Analysen af udfordringerne understøtter de landespecifikke henstillinger for 2023. I dette års europæiske semester lægges der særlig vægt på spørgsmålet om langsigtet konkurrenceevne og produktivitet, samtidig med at der gives en ajourført, mere detaljeret analyse af energisikkerhed og prisoverkommelighed. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at gøre en ambitiøs indsats for at afhjælpe de sårbarheder, som de seneste kriser har medført, og som er identificeret i landerapporterne på nationalt og regionalt plan. Dette omfatter styrkelse af modstandsdygtighed og produktivitet, lettelse af adgangen til finansiering, tilvejebringelse af energi til overkommelige priser, reduktion af strategisk afhængighed, fremskyndelse af omstillingen til den cirkulære økonomi, sikring af færdigheder for fremtiden, støtte til skabelsen af kvalitetsjob og tilpasning af det økonomiske, videnskabelige, industrielle og teknologiske grundlag til den grønne og digitale omstilling, samtidig med at ingen lades i stikken.

Kommissionen opfordrer Det Europæiske Råd til at godkende og Rådet til at vedtage Kommissionens forslag til de landespecifikke henstillinger for 2023. Den opfordrer også alle EU's medlemsstater til fuldt ud og rettidigt at implementere henstillingerne i tæt dialog med arbejdsmarkedets parter, civilsamfundsorganisationer og andre relevante aktører.

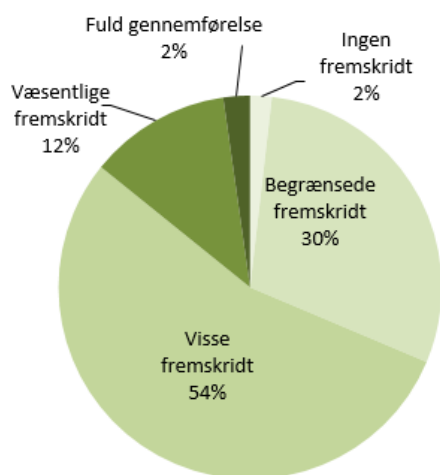
TILLÆG 1 — OVERSIGT OVER TEMATISKE OMRÅDER, DER ER OMFATTET AF DE LANDESPECIFIKKE HENSTILLINGER

Bred kategori	Den grønne omstilling				Den digitale omstilling, produktivitet og det indre marked								Beskæftigelse, social- og arbejdsmarkedspolitikker og retfærdighed										Makroøkonomisk stabilitet					Institutionel robusthed											
Politikområder	Infrastruktur til vedvarende energi	Energieffektivitet	Klimatilpasning	Miljø- og resourceforvaltning	Transport	Digital forbindelse, infrastruktur og markedets funktion	Digitalisering af virksomheder	Digitalisering af den offentlige forvaltning	Erhvervs klima (herunder: SMV-politik)	Det indre marked, konkurrence og statsstøtte	Statsjede virksomheder	Offentlige udbud og koncessioner	Forskning og innovation	Arbejdsmarked	Aktiv arbejdsmarkedspolitik	Lige muligheder	Lønninger og lønfastsættelse	Færdigheder, erhvervsrettet efter- og videreuddannelse og voksenuddannelse	Førskoleuddannelse og børnepasning	Uddannelse (almen uddannelse, erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse)	Pensionssystemer og aktiv aldring	Fattigdom, social inklusion og social beskyttelse	Regionaludvikling og lokale offentlige tjenesteydelser	Sundhedsydelser	Langtidspleje	Budgetramme og finanspolitisk styring	Skattepolitik	Skatteforvaltning, skatteunddragelse og skatteundgåelse	Finansielle tjenesteydelser og finansiell stabilitet	Adgang til finansiering og vækstfinansiering	Bekæmpelse af hvidvask af penge	Boligforhold	Gæld i den private sektor og insolvensregler	Offentlig forvaltning	Korruption	Kvalitet af lovgivningen	Retssystemet		
	01 BE																																						
02 BG																																							
03 CZ																																							
04 DK																																							
05 DE																																							
06 EE																																							
07 IE																																							
08 EL																																							
09 ES																																							
10 FR																																							
11 HR																																							
12 IT																																							
13 CY																																							
14 LV																																							
15 LT																																							
16 LU																																							
17 HU																																							
18 MT																																							
19 NL																																							
20 AT																																							
21 PL																																							
22 PT																																							
23 RO																																							
24 SI																																							
25 SK																																							
26 FI																																							
27 SE																																							

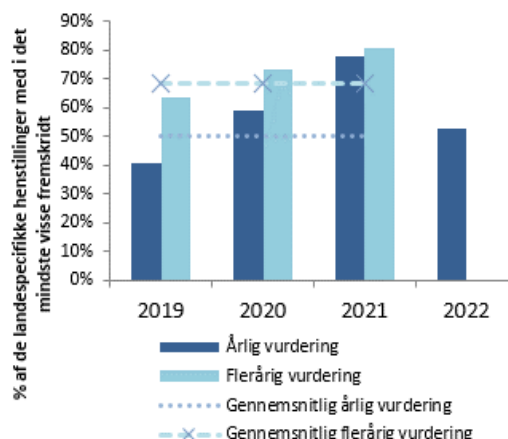
TILLÆG 2 — FREMSKRIDT MED GENNEMFØRELSEN AF DE LANDESPECIFIKKE HENSTILLINGER

I det europæiske semester 2023 gøres der status over de politiske foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet for at tackle de strukturelle udfordringer, der er identificeret i de landespecifikke henstillinger, der er vedtaget siden 2019. Efter oprettelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten som et vigtigt redskab til at opfylde EU's og medlemsstaternes politiske prioriteter tages der i vurderingen af de landespecifikke henstillinger for 2023 hensyn til de politiske foranstaltninger, som medlemsstaterne hidtil har truffet⁴⁹, samt til de tilsagn, der er givet i genopretnings- og resiliensplanerne, afhængigt af deres gennemførelsesgrad. Vurderingen afspejler derfor kun de nuværende tidlige faser af gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanerne og ikke det fremskridt, der kan opnås under forudsætning af en fuldstændig gennemførelse af planerne frem til 2026⁵⁰.

Figur 1: Nuværende niveau for gennemførelse af de landespecifikke henstillinger fra 2019-2020

Figur 2: Gennemførelse af de landespecifikke henstillinger fra 2019-2022: årlig vurdering i hvert på hinanden følgende år i forhold til den hidtidige gennemførelse

Anm.: Den flerårige vurdering i figur 1 ser på implementeringen af de landespecifikke henstillinger fra 2019-2020 fra det

⁴⁹ Inklusive de politiske tiltag der er indberettet i det nationale reformprogram og i forbindelse med RRF-rapportering (dvs. den halvårslige rapportering om fremskridtene med gennemførelsen af milepæle og mål og som følge af vurderingen af betalingsanmodninger).

⁵⁰ Medlemsstaterne blev anmodet om i deres genopretnings- og resiliensplaner effektivt at tage hensyn til alle eller en betydelig del af de relevante landespecifikke henstillinger, navnlig dem for 2019 og 2020. I vurderingen af de landespecifikke henstillinger tages der hensyn til gennemførelsesgraden for de foranstaltninger, der indgår i genopretnings- og resiliensplanerne, og de foranstaltninger, der gennemføres uden for genopretnings- og resiliensplanerne på vurderingstidspunktet. De foranstaltninger, der er fastsat i bilagene til Rådets vedtagne gennemførelsesafgørelser om godkendelse af vurderingen af genopretnings- og resiliensplanerne, som endnu ikke er vedtaget eller gennemført, men som anses for at være troværdigt bebudet, i overensstemmelse med vurderingsmetoden for de landespecifikke henstillinger, hører under "begrænsede fremskridt". Når de er blevet gennemført, vil de blive kategoriseret under "visse/væsentlige fremskridt" eller "fuld gennemførelse", alt efter hvad der er relevant.

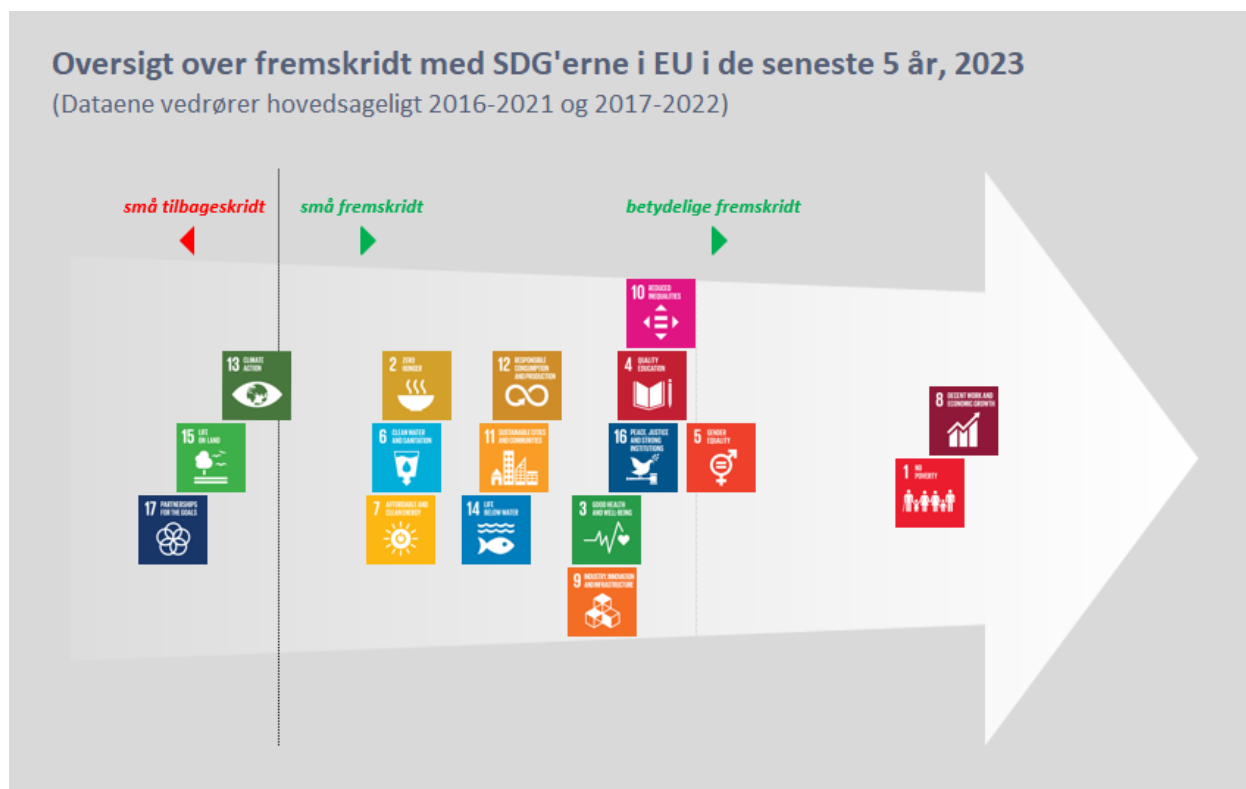
tidspunkt, hvor henstillingerne blev vedtaget, og indtil offentliggørelsen af denne meddelelse. I figur 2 viser den årlige vurdering de fremskridt, der er gjort i det første år efter vedtagelsen af de landespecifikke henstillinger, mens den flerårige vurdering viser dette års vurdering af tidligere landespecifikke henstillinger. Bemærk, at de landespecifikke henstillinger for 2021 kun vedrører finanspolitikken.

Fra et flerårigt perspektiv er der i det mindste gjort visse fremskridt med gennemførelsen af 68 % af de landespecifikke henstillinger for 2019-2020 (se figur 1). Sammenlignet med sidste års vurdering er der gjort yderligere fremskridt med hensyn til de landespecifikke henstillinger for 2019 af strukturel karakter og de mere kriserelaterede landespecifikke henstillinger for 2020. Procentdelen af disse landespecifikke henstillinger, der i det mindste har gjort visse fremskridt med gennemførelsen, er således steget støt fra 59 % i 2021, med 63 % i 2022, og er nu nået op på 68 %. Dette viser tydeligt de incitamenter, som genopretnings- og resiliensfaciliteten har givet siden 2021, hvis resultatbaserede tilgang forventes at fortsætte med at styrke gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger i de kommende år. Medlemsstaterne har i de senere år gjort størst fremskridt inden for adgang til finansiering og finansielle tjenesteydelser efterfulgt af bekæmpelse af hvidvask af penge og erhvervsklimaet. Samtidig har fremskridtene været mindre synlige inden for det indre marked, konkurrence og statsstøtte, boliger, langtidspleje og pensionssystemer.

Generelt er der gjort betydeligt fremskridt med at implementere henstillingerne fra 2022. Medlemsstaterne har som minimum gjort "visse fremskridt" med næsten 52 % af de henstillinger, de modtog i juli 2022 (figur 2). I betragtning af de områder, hvor et betydeligt antal medlemsstater modtog en henstilling i 2022, er der generelt gjort de fleste fremskridt med budgetrammen og den finanspolitiske styring efterfulgt af transport, erhvervsklima og energieffektivitet. I modsætning hertil er der gjort mindre fremskridt med hensyn til at gennemføre henstillinger om skattepolitik.

Resultaterne af vurderingen af de landespecifikke henstillinger for 2023 vil sammen med resultaterne fra de foregående år være tilgængelige på Kommissionens websted i juni.

TILLÆG 3 — FREMSKRIDT MED GENNEMFØRELSEN AF MÅLENE FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING I EU

Anm.: Figuren ovenfor viser, hvor hurtigt EU har gjort fremskridt hen imod hvert af de 17 mål i den seneste femårsperiode ifølge de udvalgte indikatorer. Metoden til vurdering af indikatorentendenser og aggregering heraf på målniveau samt mere detaljerede analyser kan findes på Eurostats websted: *Oversigt – indikatorer for bæredygtig udvikling – Eurostat (europa.eu)*.

I løbet af den seneste femårsperiode har EU gjort betydelige fremskridt med hensyn til at sikre anstændigt arbejde og økonomisk vækst (mål 8) og fattigdomsbekæmpelse (mål 1). Der er også gjort betydelige fremskridt med hensyn til at opnå ligestilling mellem kønnene (mål 5). Der er også gjort gode, men mere moderate fremskridt hen imod målene om at mindske uligheder (mål 10), sikre uddannelse af høj kvalitet (mål 4), fremme fred og personlig sikkerhed på EU's område og forbedre adgangen til domstolsprøvelse og tilliden til institutioner (mål 16), sundhed og trivsel (mål 3) på trods af de tilbageslag, som covid-19-pandemien har forårsaget, og om innovation og infrastruktur (mål 9). Fremskridtene hen imod de resterende mål — stop sult (mål 2), rent vand og sanitet (mål 6) og ren energi til en overkommelig pris (mål 7) — har været mindre betydelige.

Der forventes yderligere fremskridt med hensyn til tre mål — klimaindsatsen (mål 13), livet i landområder (mål 15) og globale partnerskaber (mål 17) — eftersom EU's medlemsstater skal gennemføre det højere ambitionsniveau i de miljømål, der er fastsat på EU-plan. Med hensyn til klimaindsatsen (mål 13) har EU fastsat meget ambitiøse og hidtil usete klimamål for 2030, og sammenlignet med tidligere tendenser vil de kræve en større indsats. EU har allerede indført de politiske foranstaltninger for at gennemføre disse yderligere bestræbelser, navnlig gennem "Fit for 55"-pakken, med en revision af EU's emissionshandelssystem (ETS) og forordningen om indsatsfordeling, der fastsætter bindende årlige mål for drivhusgasemissioner for

medlemsstaterne. På energiområdet har EU også sat mere ambitiøse mål for 2030. Dette indebærer, at der også forventes større fremskridt i de kommende år inden for energieffektivitet og vedvarende energi i EU⁵¹. Med hensyn til livet i landområder (mål 15) står EU fortsat over for et støt fald i bestandene af almindelige fugle og marksommerfugle, selv om de beskyttede landområder er vokset siden 2013. Der er planlagt en yderligere indsats for at vende forringelsen af økosystemerne i EU's biodiversitetsstrategi for 2030, i EU's skovstrategi for 2030, der blev lanceret i år, og i EU's jordbundsstrategi, som fastsætter et mål for 2030 om genopretning af nedslidte arealer og jord og bekæmpelse af ørkendannelse. Med hensyn til partnerskaber for målene (mål 17) afspejler tendensen delvis cykliske virkninger og navnlig stigningen i den offentlige gæld som følge af covid-19-krisen.

⁵¹ Desuden var dataene for 2021 stærkt påvirket af de alvorlige oversvømmelser i Tyskland, Luxembourg og Belgien, og i 2021 faldt nettodrivhusgasemissionerne, selv om de stadig lå under niveauet før pandemien, delvist igen fra de lave niveauer under pandemien.

TILLÆG 4 — RESULTATER AF DYBDEGÅENDE UNDERSØGELSER AF MAKROØKONOMISKE UBALANCER I EU'S MEDLEMSSTATER

Der er konstateret ubalancer eller uforholdsmæssigt store ubalancer i 11 ud af de 17 medlemsstater, som har været genstand for en dybdegående undersøgelse. I de dybdegående undersøgelser er der foretaget en analyse af omfanget af ubalancerne, hvordan de har udviklet sig i den seneste tid og forventes at udvikle sig samt af den politiske reaktion herpå. Der er også taget hensyn til ubalancernes relevante afsmittende virkninger og grænseoverskridende systemiske virkninger. De dybdegående undersøgelser er baseret på resultaterne af tre tematiske notater om i) holdbarheden over for udlandet, ii) inflationsforskelle og deres konsekvenser for konkurrenceevnen og iii) dynamikker på boligmarkedet, som fokuserede på en række af de medlemsstater, der blev udvalgt til en dybdegående undersøgelse i den nuværende runde.⁵²

Den høje inflation er baggrunden for, at ubalancerne nu udvikler sig. Vedvarende høj inflation kan have en negativ indvirkning på konkurrenceevnen, hvis den ikke modsvares af produktivitetsgevinster, og kan føre til, at makroøkonomiske ubalancer udvikler sig eller forværres i tilfælde af andre sårbarheder. Dette kan ske, hvis inflationen bliver rodfæstet, navnlig i form af pris- og lønspiraler, som muligvis forværres af øgede avancer, som spreder sig til priserne på omsættelige varer og tjenesteydelser. Dette er mere sandsynligt, jo højere værdien af den indenlandske værdi af eksporten er. Det kan så have en negativ indvirkning på konkurrenceevnen, hvilket muligvis kan føre til øget gæld over for udlandet. Inflationen skaber også udfordringer for husholdninger, hvis indkomst i øjeblikket ligger et godt stykke under priserne, hvilket resulterer i tab af købekraft og har negative fordelingsmæssige konsekvenser. For de virksomheder, der ikke har mulighed for at lade deres øgede omkostninger afspejle i priserne, hæmmer den vedvarende inflation gældsbetjeningen, hvilket muligvis påvirker den finansielle sektor og bremser den økonomiske vækst som følge af faldende forbrug og investeringer. En nedbringelse af inflationen kræver politiske indgreb, bl.a. ved at mindske efterspørgslen, hvilket igen kan påvirke væksten i BNP på kort sigt. Dette er særligt et problem, hvis kerneinflationen ligger et godt stykke over gennemsnittet i EU eller euroområdet og risikerer at vare ved. I disse tilfælde kan en nedbringelse af inflationen ikke baseres på pengepolitikken alene.

Inflationsforskellene mellem medlemsstaterne er historisk høje. En del af forskellen i inflationen hænger sammen med den differentierede indvirkning af de højere energi- og fødevarerpriser i de forskellige lande, hvilket afspejler forskellen i energikilder, forskellige økonomiske strukturer og den dermed forbundne energiefterspørgsel samt andelen af energi og fødevarer til forbrug. For flere landes vedkommende ledsages det imidlertid af andre kilder til inflationspres, herunder stigninger i enhedslønsmkostninger og avancetillæg og fortjenester. Desuden har de offentlige udgifter, herunder støtteforanstaltninger, i nogle tilfælde bidraget til inflationsforskellene mellem EU-landene og eurolandene. I lande, hvor inflationen i vid udstrækning skyldes, at energipriserne slår igennem, bør normaliseringen af energipriserne være

⁵² Disse notater blev offentliggjort den 5. april 2023 som [ECFIN Institutional Papers](#).

tilstrækkelig til at mindske inflationsforskellene, hvis der ikke opstår andre effekter, og så længe priserne om nødvendigt sænkes. I de tilfælde, hvor inflationen hovedsagelig skyldes det indenlandske prispres i forbindelse med løn- og indtjeningsdynamikken, kan det imidlertid være vanskeligere hurtigt at mindske inflationsdynamikken, navnlig hvis denne prisdynamik er mere varig eller rodfastet i mere permanente faktorer, og der derfor kan være behov for strukturelle foranstaltninger for at opnå mere konkurrence på visse markeder.

Inflationsforskelle er et øget problem i en monetær union, som kræver særlig opmærksomhed. I en monetær union gør de divergerende inflationsvirkninger den monetære myndigheds opgave særlig vanskelig, da den ensartede transmission af pengepolitiske ændringer til alle dele af Unionen kan blive svækket. Da en fornyet tilpasning af indenlandske omkostninger og priser via ændringer i den nominelle valutakurs ikke er en mulighed, kan vedvarende inflationsforskelle forankre varige tab af konkurrenceevne og strukturelle ændringer, der kan være vanskelige og dyre at overvinde, og de kan kræve en yderligere stramning af finanspolitikken for at dæmme op for en eventuel overskydende efterspørgsel, mindske opbygningen af sårbarheder og undgå, at der bliver behov for mere ødelæggende korrektioner i fremtiden.

For lande uden for euroområdet kan den nominelle valutakurs tilpasses for at imødegå konkurrencepres, men det kan også indebære risici. Navnlig kan devaluering og nedskrivning øge inflationspresset, efterhånden som importerede varer og tjenesteydelser bliver dyrere. Samtidig stiger omkostningerne ved gæld i udenlandsk valuta, hvilket kan føre til højere risikopræmie ved udstedelse af statsobligationer og ved låntagning fra udlandet.

Den høje private og offentlige gældskvote fortsatte med at falde i 2022, nogle gange endda i et hurtigere tempo, men der er fortsat sårbarheder. Efter pausen i gældsnedbringelsen som følge af covid-19-krisen, er gældskvoten siden faldet på grund af den højere nominelle BNP-vækst. Dette markerer en tilbagevenden til den mangeårige tendens til nedbringelse, som har været præget af markante fald i gældskvoterne i mange lande i årenes løb. I nogle situationer med stor gæld faldt gældskvoten mere i 2022 end i de foregående år på grund af den kraftige denominatorvirkning. Ikke desto mindre er gældskvoterne fortsat høje og, navnlig for den offentlige gæld, til tider stadig over niveauet før covid-19-krisen. I nogle tilfælde er nedbringelsen af den offentlige gældskvote blevet begrænset af de støtteforanstaltninger, der er truffet for at afbøde virkningerne af de højere energipriser.

Den fortsatte nominelle BNP-vækst forventes at understøtte en yderligere nedgearing, men i en situation med mindre gunstige finansieringsvilkår. En styrkelse af den potentielle BNP-vækst, navnlig ved effektivt at gennemføre genopretnings- og resiliensplanerne, vil yderligere støtte en reduktion af gældskvoten. Selv om den høje inflation i øjeblikket øger det nominelle BNP og reducerer gældsætningen som en andel af de økonomiske resultater, forventes inflationen at falde, mens strammere finansieringsvilkår kan lægge en dæmper på gældsbetjeningen. Dette giver i højere grad anledning til bekymring, når rentesatserne er variable eller ændrer sig hurtigere, eller hvis finansieringsbehovet er højere. Gæld og lånoptagelse i fremmed valuta kan forværre disse bekymringer for nogle lande. I disse tilfælde kan ændringer i

de finansielle markeders opfattelse eller risikovillighed ikke udelukkes, hvilket kræver en sund økonomisk politik og finanspolitik.

Stillingen over for udlandet er typisk blevet svækket som følge af energiimportprischokket, og i nogle tilfælde har væksten i den indenlandske efterspørgsel yderligere bidraget hertil. Handelsbalancen er faldet betydeligt i hele EU, efterhånden som energiimportomkostningerne er steget. Nogle lande blev dog mere berørt end andre på grund af deres afhængighed af energi fra fossile brændstoffer og den geografiske oprindelse af denne energi. Hertil kommer, at forringelsen af de løbende poster i nogle tilfælde er blevet forstærket af en faldende balance uden for energisektoren, hvor væksten i den indenlandske efterspørgsel har været meget kraftig. Omvendt har en yderligere genopretning af den grænseoverskridende turisme bidraget til at dæmpe op for forringelsen af de løbende poster i visse store nettodebitorlande med betydelige turismesektorer, men i nogle tilfælde var det ikke nok til at undgå betydelige underskud på de løbende poster. De store overskud på betalingsbalancens løbende poster faldt også, men er fortsat betydelige.

På længere sigt forventes de lavere energiimportpriser at øge næsten alle medlemsstaters løbende poster i 2023, både underskud og overskud. Nettostillingen over for udlandet (NIIP) blev yderligere forbedret i 2022, som følge af en nominel BNP-vækst og på trods af forringelse af de løbende poster. Den forventes at blive yderligere forbedret i år og næste år, men i et langsommere tempo som følge af den lavere nominelle BNP-vækst og i nogle tilfælde det vedvarende store behov for ekstern låntagning. Trods stigningen i de løbende poster som følge af faldet i energipriserne kan underskuddet på de løbende poster i en række tilfælde fortsat være svagere end i de senere år, og deres udvikling bør følges nøje. Overskuddet på de løbende poster, som faldt i 2022, forventes at stige i 2023, efterhånden som energipriseffekten vender, men til et mere moderat niveau. En stabilisering af energipriserne på et højere niveau eller en vedvarende højere inflation er risikofaktorer, der kan føre til en varig forværring af betalingsbalancen. Tilførslen af midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten vil støtte stillingen over for udlandet i en række tilfælde i de kommende år.

Boligpriserne fortsatte med at stige kraftigt i det meste af 2022, men der var en tydelig afkøling af boligmarkederne de senere måneder. De nominelle boligpriser steg fortsat i de fleste medlemsstater i løbet af 2022, hvilket pressede pris-/indkomstkvoteerne yderligere op. Tendensen vendte i løbet af året, idet væksten i boligpriserne begyndte at aftage, og en række lande registrerede fald i de nominelle priser i anden halvdel af 2022. Strammere finansieringsvilkår og fald i husholdningernes realindkomst har dæmpet efterspørgslen efter boliger og påbegyndt en korrektion i boligpriserne.

På længere sigt forventes boligpriserne at aftage yderligere som følge af stramninger af de finansielle vilkår og indkomster, der er under pres, mens boligudbuddet dæmpes af stigende byggeomkostninger. Når boligpriserne synes at være mere overvurderet, og når der er sket prisstigninger sammen med stor — og stigende — gældsætning af husholdningerne, kan husholdningerne og långiverne være mere sårbare over for nedjusteringer af boligpriserne. Navnlig de lande, hvor der gælder variable rentesatser, kan blive mere påvirket, efterhånden som

gældsbetjeningsforpligtelserne stiger hurtigt, især når realkreditvilkårene er lange, og renterne udgør en betydelig del af de månedlige betalinger og muligvis påvirker forbruget og BNP. Samtidig er nogle medlemsstater præget af yderligere bekymringer over deres erhvervsejendomssektorer, som i nogle tilfælde er blevet særlig hårdt ramt af de højere finansieringsomkostninger. I den nærmeste fremtid kan forsyningsbegrænsninger, der allerede var til stede før pandemien, forventes at være ved i de kommende år, hvilket samlet set kan dæmme op for prisfald, men fortsat udgør en flaskehals for stigninger i boligmassen. Faktisk er bygge- og anlægsaktiviteten på det seneste faldet i nogle lande. Hvis der ikke gøres noget ved disse forsyningsbegrænsninger, kan de føre til fornyet opadrettede pres på priserne og en forringelse af prisoverkommeligheden på mellemlang sigt.

Banksektoren har vist sig at være stærkere og har nydt godt af tidligere reformer, men sårbarhederne kan stige i den nuværende makroøkonomiske situation. Medlemsstater med store misligholdte lån fortsatte med at nedbringe dem, i nogle tilfælde betydeligt. Hvis der imidlertid skulle opstå negative risikofaktorer som f.eks. en forværring af de økonomiske udsigter og øget volatilitet på de finansielle markeder, kan dette give anledning til problemer for bankernes balancer. Højere renter bør bidrage til bankernes avancer, men kan også skabe udfordringer, hvis husholdninger og ikke-finansielle selskaber kæmper med at betale renter og afdrag på deres gæld. I medlemsstater med en stærk forbindelse mellem banker og regering kan øgede finansieringsomkostninger for staten også udgøre en risiko for bankerne. Eksponering for boligsektoren og især erhvervsejendomssektoren kan give anledning til bekymring i nogle lande.

Tabel 1: KLASSIFICERING AF MEDLEMSSTATER I HENHOLD TIL PROCEDUREN I FORBINDELSE MED MAKROØKONOMISKE UBALANCER

	Resultater af dybdegående undersøgelser 2022	Resultater af dybdegående undersøgelser 2023
Ingen ubalancer	HR, IE	CZ, EE, LV, LT, LU, SK
Ubalancer	DE, ES, FR, NL, PT, RO, SE	CY , DE, ES, FR, HU , NL, PT, RO, SE
Uforholdsmæssigt store ubalancer	CY , EL, IT	EL, IT
<i>p.m.: Ingen dybdegående undersøgelse</i>	<i>AT, BE, BG, CZ, DK, EE, FI, HU, LV, LT, LU, MT, PL, SK, SI</i>	<i>AT, BE, BG, DK, HR, FI, IE, MT, PL, SI</i>

Anm.: Medlemsstater, hvor klassifikationen er ændret mellem 2022 og 2023, er angivet med fed skrift i begge kolonner.

Andre medlemsstater, der ikke har ubalancer

Tjekkiet anses nu for ikke at være berørt af ubalancer. Sårbarhederne vedrører priskonkurrenceevne og boligpriser, men synes at være begrænset fremover, da husholdningernes gæld er begrænset, og det forventes, at inflationen vil aftage betydelig hurtigere end EU-gennemsnittet. Økonomien blev kraftigt påvirket af energiprischokket med en kraftig stigning i inflationen. En løs finanspolitisk kurs siden pandemien har også bidraget til stigningen i inflationen. Selv om det samlede prispres fortsat er højt, forventes omkostningskonkurrenceevnen at stige delvist på længere sigt som følge af faldende energipriser, uden at der er umiddelbare udfordringer med hensyn til holdbarheden over for udlandet. Inflationen forventes at falde betydeligt hurtigere end EU-gennemsnittet. Hvis inflationen varer ved, kan det imidlertid udgøre en vis risiko for Tjekkiets konkurrenceevne. Den seneste tids forværring af de løbende poster kræver nøje overvågning fremover. I de seneste år er efterspørgslen efter boliger steget kraftigt som følge af lave renter, høje indkomster og lempede makroprudentielle foranstaltninger, og af at udbuddet af boliger ikke har kunne holde trit. Boligpriserne steg kraftigere under pandemien, men begyndte at aftage medio 2022 som følge af højere renter og skærpede lånevilkår. Risikoen for en betydelig korrektion af boligpriserne synes imidlertid at være lille, husholdningernes gæld er under kontrol, og banksektoren er sund. Men en fortsat begrænset udbudsreaktion på mellemlang sigt vil ikke desto mindre fortsat presse priserne op. Der er behov for en fortsat indsats for at udligne inflationen. En hurtig nedbringelse af inflationen kræver en kraftig opbremsning i væksten i efterspørgslen, hvilket igen kan opnås gennem en tilstrækkelig stram penge- og finanspolitik.

Estland anses nu for ikke at være berørt af ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med konkurrenceevne og boligprisudviklingen er blevet forøget på det seneste, men synes i øjeblikket generelt at være under kontrol. Lønningerne og især priserne steg kraftigt i 2022, men tabet af konkurrenceevne synes at være begrænset, mens der kun er registreret et lille underskud på betalingsbalancens løbende poster, som forventes at ligge tæt på balancen i år og næste år. Ikke desto mindre risikerer inflationen og lønpresset, hvis det varer ved, at forringe Estlands konkurrenceevne, især da kerneinflationen ligger et godt stykke over gennemsnittet i euroområdet. Boligpriserne er steget kraftigt siden pandemien, men viser ikke tegn på overvurdering. Boligpriserne vil sandsynligvis aftage som følge af rentestigningerne og den seneste økonomiske recession. Desuden er husholdningernes gæld og låntagning forholdsvis moderat, og den finansielle sektor er sund. Politikudformningen er generelt positiv, selv om en yderligere indsats kan bidrage til at imødegå risiciene som følge af de identificerede sårbarheder. Det vil i den forbindelse være vigtigt at fortsætte med at føre en konjunkturdæmpende finanspolitik og makroprudentielle politikker, som styrkes, når det er nødvendigt. Fremme af konkurrencen på hjemmemarkedet kan bidrage til at styre prispresset.

Letland anses nu for ikke at være berørt af ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med ekstern låntagning og boliger er fortsat beskedne, og der er relevante risici for konkurrenceevnen, men synes i nær fremtid at være under kontrol. Den seneste stigning i underskuddet på betalingsbalancens løbende poster var betydelig, men underskuddet forventes at falde betydeligt i år og yderligere i 2024. Letlands nettostilling over for udlandet, som er blevet markant forbedret i det seneste årti, forventes fortsat at være stort set stabil. Ikke desto mindre risikerer inflationen

og lønpresset, hvis det varer ved, at svække Letlands konkurrenceevne, især da kerneinflationen ligger et godt stykke over gennemsnittet i euroområdet. Selv om væksten i boligpriserne er steget på det seneste, synes overvurderingen af boligpriserne ikke at være betydelig. Desuden aftog væksten i boligpriserne i slutningen af 2022, væksten i realkreditlån har været svag, og husholdningernes gæld er begrænset og faldende for så vidt angår husholdningernes indkomst. Letland står over for vigtige strukturelle og økonomiske udfordringer i forbindelse med et faldende udbud af arbejdskraft, hvilket har bidraget til hurtige stigninger i enhedslønomkostningerne og risikerer at forringe konkurrenceevnen på mellemlang sigt. Politikudformningen er generelt positiv, selv om en yderligere indsats kan bidrage til at imødegå risiciene som følge af de identificerede sårbarheder. Politikker til sikring af konkurrenceevnen, herunder foranstaltninger til at øge kvaliteten og kvantiteten af udbuddet af arbejdskraft, vil i den forbindelse være vigtige. En afkortning af byggetilladelsesprocessen vil bidrage til at støtte boligudbuddet og forbedre situationen på boligmarkedet.

***Litauen** anses nu for ikke at være berørt af ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med konkurrenceevne, balancer over for udlandet og boligprisudviklingen er blevet forøget på det seneste, men synes i øjeblikket generelt at være under kontrol. Økonomien var stærkt påvirket af energiprischokket med en hurtig stigning i inflationen. Litauens konkurrenceevne forventes dog at stige langsomt, efterhånden som energipriserne falder. De løbende poster blev markant forringet i 2022 som følge af de stigende energiimportpriser, men forventes at ligge tæt på balancen i år. På længere sigt vil underskuddet på de løbende poster ikke bringe holdbarheden over for udlandet i fare i betragtning af den sunde beholdningsposition. Ikke desto mindre risikerer inflationen og lønpresset, hvis det varer ved, at forringe Litauens konkurrenceevne, især da kerneinflationen ligger et godt stykke over gennemsnittet i euroområdet. Boligpriserne er steget kraftigt siden pandemien, men der er ingen tegn på overvurdering, og priserne er nu aftagende på grund af rentestigningerne og den igangværende økonomiske recession. Desuden er husholdningernes gæld lav, og banksektoren er velkapitaliseret, yderst rentabel og har få misligholdte lån. Politikudformningen er generelt positiv, selv om nogle politikker kan bidrage til at imødegå risiciene som følge af de identificerede sårbarheder. Det vil i den forbindelse være vigtigt at fortsætte med at føre en konjunkturdæmpende finanspolitik og makroprudentielle politikker, som styrkes, når det er nødvendigt. Samtidig kan større fokus på at fremme konkurrencen på hjemmemarkedet og politikker til at øge kvaliteten og kvantiteten af udbuddet af arbejdskraft bidrage til at styre prispresset og enhedslønomkostningerne.*

***Luxembourg** anses nu for ikke at være berørt af ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med høje boligpriser og stor gæld i husholdningerne er på det seneste steget, men synes generelt at være afdæmpet indtil videre og forventes at aftage på mellemlang sigt. En stærk befolkningstilvækst sammen med øget realkreditlån, der fremmes af finanspolitisk støtte, har øget efterspørgslen efter boliger, mens udbuddet har været begrænset af arealer, hvor der kan bygges, og af beslaglæggelse af jord. Den stadig større kløft mellem efterspørgsel og udbud af boliger har resulteret i kraftige stigninger i boligpriserne med stigende risiko for overvurdering af boligpriserne og en forringelse af prisoverkommeligheden. Boligpriserne faldt tydeligt i slutningen af 2022, og antallet af bolighandler faldt markant, da rentestigningen har ført til et skift på markedet. Der forventes imidlertid ikke en kraftig korrektion af boligpriserne, da indkomsterne holder sig godt, og knapheden forventes at fortsætte. Husholdningernes gæld er meget høj med hensyn til disponibel indkomst og er steget, mens låntagning er faldet en del i*

slutningen af 2022. Husholdningernes finansielle aktiver er også betydelige, gældsætningen stiger i retning af højere indkomst- og formueniveauer, og banksektoren er sund, hvilket samlet set mindsker de makrofinansielle risici. Yderligere politiske indgreb, herunder ved at optrappe og prioritere vedtagelsen og gennemførelsen af de seneste foranstaltninger, inklusive løbende skatter for at øge udbuddet af byggemodne arealer, kombineret med den igangværende reform af planlægningen af arealanvendelse, kan bidrage til at øge boligudbuddet, herunder gennem udbud af socialt boligbyggeri til overkommelige priser rettet mod dem, der har størst behov. Lejemarkedet kunne også gøres mere effektivt. Desuden vil en reduktion af rentefradraget på realkreditlån, som for nylig er steget betydeligt, mindske de skattemæssige incitamenter til at optage lån, hvilket understøtter høje boligpriser.

***Slovakiet** anses nu for ikke at være berørt af ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med konkurrenceevne, boliger, husholdningernes gæld og balancen over for udlandet har været stigende, men synes generelt at være under kontrol i den nærmeste fremtid og forventes at blive mindre, efterhånden som de økonomiske forhold normaliseres.* Økonomien blev hårdt ramt af energiprischokket og en kraftig stigning i inflationen. Væksten i kerneinflationen og enhedslønomkostningerne ligger et godt stykke over gennemsnittet i euroområdet. Selv om de forventes at blive normaliseret, er der risiko for, at det kan tage tid for presset på omkostningskonkurrenceevnen at aftage, og at den kraftige indenlandske efterspørgsel fortsat vil lægge pres på de eksterne poster. De løbende poster forværredes markant i 2022 som følge af højere energiimportpriser samt markante fald i nettoeksporten af andre varer end energi. Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster forventes at blive forbedret en smule, men vil fortsat være stort i 2023 og 2024 trods de faldende energipriser. Ikke desto mindre vurderes det, at risikoen for at bringe holdbarheden over for udlandet i fare er begrænset på kort sigt. De offentlige underskud forventes at være betydelige i år og næste år og at blive korrigeret fra 2024. Boligpriserne synes at være lidt overvurderede efter flere års markant vækst. Dette skete sideløbende med en høj låntagning, som nu er faldet, og en kraftig stigning i husholdningernes gæld, som samlet set udgør en vis risiko for den finansielle stabilitet. Banksektoren er dog stadig velkapitaliseret, yderst rentabel og har få misligholdte lån. Der er behov for en fortsat indsats for at tackle Slovakiets økonomiske sårbarheder. Navnlig bør den uforholdsmæssigt store efterspørgsel udlignes for at støtte korrektionen af underskuddet på de løbende poster og kerneinflationsforskellen i forhold til resten af euroområdet. Dette kan opnås ved at sikre en passende finanspolitisk konsolidering og foranstaltninger til at tackle husholdningernes gæld, samtidig med at boligernes prisoverkommelighed bevares gennem ejendomsbeskatning og foranstaltninger til støtte for boligudbuddet.

Medlemsstater, der har ubalancer

***Cypern** har ubalancer efter at have konstateret uforholdsmæssigt store ubalancer frem til 2022. Sårbarhederne i forbindelse med privat, offentlig og udlandsgæld er generelt aftaget, men giver fortsat anledning til bekymring.* Navnlig er den høje gæld, herunder misligholdte lån, faldet betydeligt og forventes at fortsætte hermed, mens underskuddet på betalingsbalancens løbende poster fortsat er et problem. Den private gæld er faldet siden 2015, undtagen i 2020 som følge af covid-19-krisen, og forventes fortsat at falde i år og derefter understøttet af nominal BNP-vækst. Højere renter kan dog lægge pres på gældsbetjeningen, efterhånden som lån med variabel rente er fremherskende. Den private gæld og udlandsgælden påvirkes af tilstedeværelsen af enheder med særligt formål i Cypern, som øger niveauet, men udgør en begrænset risiko for økonomien.

Bankernes misligholdte lån er faldet markant i de seneste år takket være salg af misligholdte lån, afskrivninger, kontante tilbagebetalinger, afhjælpning og konvertering af gæld til aktiver. Den offentlige gæld er faldet støt. Den faldt til under niveauet før pandemien og forventes at falde yderligere i 2023 og 2024. På trods af genopretningen inden for turisme blev det store underskud på de løbende poster større i 2022, hvilket afspejler en robust indenlandsk efterspørgsel samt høje energipriser. Det forventes at falde noget i år og næste år, men vil fortsat være stort. Den politiske reaktion har været positiv. En række foranstaltninger i genopretnings- og resiliensplanen forventes at bidrage til at diversificere økonomien, støtte eksportvæksten og lette den overdrevne afhængighed af olieimport. Som led i genopretnings- og resiliensplanen blev der i midten af 2022 vedtaget en pakke med ændringer af regler for virksomheder, der opnår lån, og kreditydere, som forbedrer deres arbejdsmiljø og støtter nedbringelsen af misligholdte lån. Efter flere forlængelser sluttede udsættelsen af tvangsfuldbyrdelser i februar: en effektiv ramme for tvangsfuldbyrdelser er afgørende for at tilskynde låntagerne til at deltage i lånomlægning, reducere antallet af misligholdte lån i økonomien yderligere, bidrage til at nedbringe den private gældsætning og forbedre betalingsdisciplinen.

Spanien har fortsat ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med stor privat, offentlig og udlandsgæld, som har grænseoverskridende relevans, er aftagende, men er stadig til stede. Udlandsgælden og især den private gældskvotefaldt i løbet af 2010'erne, og efter en midlertidig afbrydelse i 2020 fortsatte den med at falde i 2021 og forventes fortsat at falde understøttet af økonomisk vækst. Det ligger dog fortsat på et højt niveau. Stillingen over for udlandet har nydt godt af et overskud på betalingsbalancens løbende poster i ti år, selv om den for nylig er indsnævret som følge af pandemiens indvirkning på turismeeksporten og de højere energipriser i 2022. Den offentlige gæld er fortsat høj. I 2022 var den tilbage på den nedadgående kurs, der førte til forbedringer før pandemien som følge af en kraftig nominal BNP-vækst, men ligger fortsat over niveauet før pandemien. I et mere moderat tempo er udsigterne til en fortsættelse af denne reduktion i 2023 og 2024 understøttet af politiske foranstaltninger i genopretnings- og resiliensplanen. Det finansielle system viste modstandsdygtighed over for de seneste chok forårsaget af pandemien og energikrisen. Arbejdsløsheden er faldet igen, men den er stadig høj, og der er stadig en række sårbare områder, herunder meget høj langtidsledighed og ungdomsarbejdsløshed. De potentielle risici, der påvirker den yderligere indsnævring af sårbarhederne, vedrører hovedsagelig virkningen af stramningen af de finansielle vilkår på husholdningernes og virksomhedernes finansielle stilling samt på den offentlige gælds holdbarhed på mellemlang til lang sigt i lyset af de nuværende markedsforhold og befolkningens aldring. De politiske fremskridt har været positive, og gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen bør føre til yderligere forbedringer.

Frankrig har fortsat ubalancer. Sårbarheder i forbindelse med stor offentlig gæld, konkurrenceevne og lav vækst i produktiviteten, som har grænseoverskridende relevans, er stadig til stede, men har vist tegn på en reduktion. Den offentlige gæld har været faldende siden opsvinget i BNP i 2021 efterfulgt af en stigning under pandemien. I 2022 var forskellige finanspolitiske foranstaltninger med til at afbøde virkningerne af energikrisen betydeligt, men bremsede gældsnedbringelsen. Gælden forventes at falde yderligere i år og næste år, men den forventes derefter igen at stige, hvis der ikke træffes politiske foranstaltninger, og den vil forblive høj og over niveauet før pandemien, og udfordringerne for den finanspolitiske holdbarhed på mellemlang sigt er fortsat høje. Politiske foranstaltninger, der er truffet i de seneste år med henblik på at øge den potentielle vækst, kan bidrage til at korrigere den

forventede stigning i den offentlige gæld på mellemlang sigt. Der er vedtaget adskillige reformer for at øge omkostningskonkurrenceevnen. Der ses allerede en mindre positiv indvirkning på konkurrenceevnen, og deres fulde virkning forventes at blive til virkelighed i de kommende år. På samme måde forventes arbejdsproduktiviteten at drage fordel af en effektiv gennemførelse af planlagte investeringer og reformer. Den franske økonomi har været modstandsdygtig i det seneste år, da omkostningskonkurrenceevnen var mindre påvirket af stigninger i energipriserne end i resten af euroområdet. Eksporten er i bedring på grund af den yderligere genopretning af den grænseoverskridende turisme og flyindustrien, som blev hårdt ramt af pandemien. Mens gælden i den private sektor steg i den værste periode af pandemien, gik større erhvervslån hånd i hånd med stigninger i egenkapitalen og opbygning af likviditetsbuffer. Højere renter kan gøre det vanskeligere at nedbringe den offentlige og private gæld. Den politiske reaktion har været positiv, men der er fortsat udfordringer, som er centreret omkring forvaltningen af de offentlige finanser. En effektiv gennemførelse af de nyligt vedtagne reformer er fortsat afgørende for yderligere at mindske sårbarhederne, navnlig reformen af forvaltningen af de offentlige finanser og den nye mekanisme til gennemførelse af årlige evalueringer af de offentlige udgifter. Begge foranstaltninger er afgørende for fortsat at begrænse udgifterne og sikre, at den offentlige gæld fortsætter den vedvarende nedadgående tendens. Regeringen har desuden vedtaget en reform af det offentlige pensionssystem, som forventes at bidrage til en mere holdbar gæld i den offentlige sektor.

Tyskland har fortsat ubalancer. Det vedvarende store overskud på betalingsbalancens løbende poster, som også afspejler afdæmpede investeringer i forhold til opsparing, som har grænseoverskridende relevans, er gradvist blevet reduceret, senest i forbindelse med energikrisen, men forventes at stige markant. Overskuddet på betalingsbalancens løbende poster aftog langsomt frem til 2019 med en let stigende indenlandsk investeringskvote og en faldende handelsbalance og har siden været præget af usædvanlige økonomiske forhold. Det faldt markant i 2022 som følge af højere priser på energiimporten sammen med en indsnævring af handelsoverskuddet ekskl. energi og et opsving i turismeimporten. I 2022 lå overskuddet fortsat over de niveauer, der er angivet i landets underliggende forhold, og det forventes at stige markant i 2023 og være næsten uændret i 2024, men det forventes at holde sig under grænseværdien. Lønningerne forventes at stige kraftigt, hvilket understøtter den indenlandske efterspørgsel, mens enhedslønsmkostningerne kan stige hurtigere end i resten af euroområdet. Ikke desto mindre dæmpes forbruget og investeringerne midlertidigt af den høje inflation. I de seneste år er boligpriserne steget kraftigt, selv om de har været aftagende siden medio 2022. Boligudbuddet kan ikke følge med efterspørgslen som følge af lave boliginvesteringer, hvilket kan øge risikoen for overvurdering. En yderligere mindskelse af sårbarhederne vil drage fordel af en rettidig og effektiv gennemførelse af de offentlige investeringsinitiativer og fjerne hindringerne for investeringer.

Ungarn har ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med et meget stærkt prispres og behovene for udenlandsk og offentlig finansiering er øget og store. Inflationen er steget betydeligt og er endnu ikke begyndt at aftage synligt. Hvis inflationen forbliver høj i en længere periode, vil den yderligere underminere omkostningskonkurrenceevnen og medføre højere finansieringsomkostninger. Det store underskud på betalingsbalancens løbende poster er steget kraftigt som følge af de højere energipriser i 2022, og den kortfristede udlandsgæld er steget. Forbedringerne på de løbende poster i år og næste år afhænger af den forventede yderligere begrænsning af energiprisstigningerne, men underskuddet på betalingsbalancens løbende poster

forventes ikke desto mindre at forblive ustabil i 2023 og 2024. Økonomiens høje energiintensitet er vigtig for dynamikken i de løbende poster. Det offentlige underskud har været stort, kun delvist drevet af de politiske reaktioner på pandemien og energikrisen og tegner sig for en stor del af økonomiens eksterne låntagning. Den offentlige gældskvote faldt takket være en markant nominel BNP-vækst, men dette kan blive udfordret af en afmatning i aktiviteten og vedvarende store underskud. Statens låneomkostninger er steget siden 2021, og regeringen står over for en stigende rentebyrde, mens gældsløbetiden stadig er forholdsvis kort. Boligpriserne blev fordoblet over fem år, men prisstigningerne blev bremsede i slutningen af 2022. Sandsynligheden for et betydeligt fald i de nominelle priser synes imidlertid at være begrænset på grund af husholdningernes lave gældsniveau, også i lyset af den nuværende høje inflation. Uoverensstemmelser mellem politikkerne har forværret de identificerede sårbarheder. En effektiv koordinering og en klar afgrænsning af de makroøkonomiske politikker, der underbygges af et solidt institutionelt politisk grundlag, er afgørende for at sikre finanspolitisk holdbarhed og holdbarhed over for udlandet og for at imødekomme forventningerne. En rettidig og fuldstændig gennemførelse af de strukturreformer, der indgår i Ungarns genopretnings- og resiliensplan, forventes at bidrage til at mindske makroøkonomiske sårbarheder og støtte væksten og tilpasningen på mellemlang sigt.

***Nederlandene** har fortsat ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med stor privat gæld og et stort overskud på de løbende poster, som har grænseoverskridende betydning, kan stadig iagttages til trods for visse tegn på mindskelse.* På trods af nylige datarevisioner er overskuddet på de løbende poster og den private gæld stort efter internationale standarder og ligger over de økonomiske nøgletal. Det store overskud på betalingsbalancens løbende poster faldt i 2022 som følge af en forværring af handelsvilkårene, en stigning i de løbende poster i faste priser og et stigende underskud i de primære indkomster. Med forbedrede handelsvilkår forventes overskuddet at stige markant i 2023 og stabilisere sig i 2024. Der er gjort begrænsede politiske fremskridt, men der skal gøres mere for at mindske hindringerne for investeringer. Ikke-finansielle virksomheders gæld og husholdningernes gæld er fortsat høj: sidstnævnte er mere bekymrende, da det gør husholdningerne sårbare over for chok, og disse risici forværres af den høje og stigende overvurdering af boligpriserne. På længere sigt forventes gælden at fortsætte med at falde moderat. Trods et moderat fald i boligpriserne er der fortsat pres på boligmarkedet, især fordi nye boligbyggerier fortsat ligger betydeligt under regeringens mål. Samtidig er gældsfinansieret boligejerskab fortsat subsidieret af gunstig beskatning, mens politikker vedrørende det private boligmarked risikerer at underminere dets udvikling.

***Portugal** har fortsat ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med privat, offentlig og udlandsgæld er aftagende, men er stadig til stede.* Efter en midlertidig afbrydelse som følge af udbruddet af pandemien faldt gældskvoterne i den private sektor og den offentlige sektor igen i 2021, og de forventes at fortsætte med at falde, understøttet af økonomisk vækst. Selv om de lige nu ligger under niveauet før pandemien, er de fortsat høje. Den klart negative nettostilling over for udlandet blev også forbedret, både før og efter pandemien, og gælden over for udlandet forventes at aftage yderligere, understøttet af fortsat økonomisk vækst trods en vis afmatning i 2023. Det lille underskud på betalingsbalancens løbende poster forværredes marginalt i 2022 som følge af højere energipriser, men forværringen blev afbødet af det yderligere markante opsving i eksporten, navnlig inden for turisme. På længere sigt forventes den antagede fortsatte opblødning af energipriserne og en yderligere stigning i turismeeksporten samt de aktuelle politikker til støtte for energieffektivitet og vedvarende energi at skabe balance på de løbende

poster og yderligere støtte tilpasningen af nettostillingen over for udlandet. Boligpriserne er steget kraftigt i flere år, mens antallet af misligholdte lån fortsatte med at falde fra et allerede moderat niveau. De største risici i forbindelse med den yderligere indsnævring af sårbarhederne vedrører virkningen af stramningen af de finansielle vilkår og det usikre eksterne miljø og dets indvirkning på det økonomiske vækspotentiale. De politiske fremskridt har været positive med særlig fokus på genopretnings- og resiliensplanen, og den fortsatte gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen bør føre til yderligere forbedringer.

Rumænien har fortsat ubalancer. Sårbarhederne vedrører de eksterne poster, der er forbundet med store offentlige underskud, samtidig med at overophedningspresset er steget. Det store underskud på de løbende poster forværredes betydeligt efter recessionen som følge af pandemien og gør økonomien sårbar over for eksterne finansieringschok. Det fortsatte store underskud på de løbende poster risikerer at få nettostillingen over for udlandet til at blive negativ. Der er synlige tegn på overophedning med en foruroligende høj kerneinflation, en lønvækst godt oppe i det tocifrede område og en relativ lav arbejdsløshedsprocent. Indikatorerne for omkostningskonkurrenceevnen forventes at stabilisere sig, men der er stadig strukturelle problemer. Valutakursen synes at ligge over det niveau, som de økonomiske nøgletal peger på, og er fortsat stærkt styret. Det offentlige underskud har været stort i flere år og har udgjort en stor del af den overskydende efterspørgsel og de efterfølgende eksterne underskud, og selv om det bliver bedre, forventes det offentlige underskud fortsat at være betydeligt i år og næste år. Indsnævringen af det offentlige underskud i 2022 skyldtes hovedsagelig en markant nominel BNP-vækst, som igen i høj grad hviler på overophedningen af den indenlandske efterspørgsel. Risikopræmier og statens låneomkostninger er betydeligt højere end i årene før pandemien. I betragtning af de igangværende stramninger af de globale likviditetsforhold vil det være vigtigt at vende den nuværende udvikling. På længere sigt bør finanspolitisk tilpasning være den foretrukne metode til at skabe bedre overensstemmelse mellem efterspørgsel og udbud og inddæmme det indenlandske og eksterne underskud. Fuld gennemførelse af de skatte- og pensionsreformer, der indgår i genopretnings- og resiliensplanen, samt overholdelse af de finanspolitiske mål under proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud vil i høj grad begrænse den nuværende dynamik.

Sverige har fortsat ubalancer. Der er fortsat sårbarheder i forbindelse med ejendomsmarkedet og den høje private gæld. Ejendomspriserne er høje og har været stigende indtil for nylig. Stigningen i boligpriserne er gået hånd i hånd med den stigende private gæld. I 2022 begyndte ejendomspriserne, som følge af en markant stramning af de monetære og finansielle forhold, at vise synlige fald, i hvad der synes at være begyndelsen på afviklingen af de opbyggede sårbarheder. Priserne er fortsat betydeligt overvurderede og forventes at falde yderligere. Omsætningen i ejendomssektoren er på det seneste faldet markant, og som følge heraf er efterspørgslen efter nyopførte boliger også faldet. Den negative udvikling har hidtil været begrænset til bygge- og anlægssektoren og ejendomssektoren, som nu falder kraftigt efter flere år med høj vækst. Som helhed forventes der en nedgang i den svenske økonomi i 2023, idet ændringerne i de monetære forhold påvirker husholdningernes og erhvervsjendomssektorens balancer og deres handlefrihed til at forbruge og investere. De forhøjede rentesatser har en betydelig indvirkning på realkreditydelserne på grund af de fremherskende variable renter og realkreditlån med meget lang løbetid. Indvirkningen af de ændrede vilkår på den finansielle sektor har været begrænset, og sektoren står stærkt og har store fortjenstmargener og risikovægtede kapitalgrader, hvilket sandsynligvis vil fungere som værn mod spredning af

problemerne i ejendomssektoren til økonomien som helhed gennem den finansielle sektor, selv om den i høj grad er eksponeret for fast ejendom. De politiske fremskridt har været begrænsede. Navnlig begunstiger skattesystemet fortsat boligejerskab gennem lav løbende beskatning af fast ejendom og fremmer gældsfinansierede boligkøb gennem betydelige skattefradrag for rentebetalinger på realkreditlån. Desuden er der kun sket begrænsede reformer på det ineffektive marked for lejeboliger.

Medlemsstater, der har uforholdsmæssigt store ubalancer

Grækenland har fortsat uforholdsmæssigt store ubalancer. Sårbarhederne i forbindelse med stor offentlig gæld og en stor beholdning af misligholdte lån i forbindelse med høj arbejdsløshed er aftaget, men dens stilling over for udlandet er blevet forværret. En af de største bekymringer er, at underskuddet på de løbende poster steg markant i 2022 på trods af opsvinget i indtægterne fra turisme. Selv om underskuddet over for udlandet forventes at indsnævres en smule i år og næste år, forventes det at holde sig et godt stykke over det niveau, der er nødvendigt for at sikre en varig forbedring af nettostillingen over for udlandet. Selv om den offentlige gældskvote fortsat er den højeste i EU, forbedredes den markant i 2022, hovedsagelig takket være en kraftig nominel BNP-vækst, og den forventes at aftage yderligere i 2023 og 2024. Der blev registreret et kraftigt fald i misligholdte lån sidste år som følge af store reduktioner i tidligere år, men de er stadig store og belaster fortsat bankernes rentabilitet og udlånskapacitet, hvilket igen påvirker kapitalintensiteten og produktivitetsvæksten i økonomien. Den politiske reaktion har bidraget til afviklingen af ubalancer, og gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen udgør en stor mulighed for at afhjælpe de resterende strukturelle svagheder. Der er dog behov for en større indsats, navnlig for at sikre, at balancen over for udlandet bliver klart forbedret, og at andelen af misligholdte lån falder yderligere, bl.a. ved at øge effektiviteten i forbindelse med gældsinddrivelse og forbedre det sekundære marked for misligholdte lån.

Italien har fortsat uforholdsmæssigt store ubalancer. Selv om der er sket visse forbedringer, kan sårbarhederne i forbindelse med stor gæld i den offentlige sektor og en svag vækst i produktiviteten i en situation med et skrøbeligt arbejdsmarked og visse svagheder på de finansielle markeder, som har grænseoverskridende følger, stadig iagttages. Italiens mangeårige sårbarheder er aftaget noget i de seneste år, men er fortsat betydelige og forventes ikke at aftage hurtigt. Vedvarende lav produktivitetsvækst har været en nøglefaktor bag Italiens langvarige svage økonomiske vækst, som bremser nedbringelsen af den offentlige gæld, øger beskæftigelsesmulighederne og påvirker bankernes balancer. Den offentlige gældskvote faldt yderligere i 2022 sammen med det økonomiske opsving. Den er dog fortsat høj og udgør en betydelig udfordring for den finanspolitiske holdbarhed. Den offentlige gældskvote forventes at falde yderligere i 2024, men at stige på mellemlang sigt, hvis der ikke træffes konsolideringsforanstaltninger. Regeringen har gennemført yderligere foranstaltninger for at støtte den finansielle sektors modstandsdygtighed, og andelen af misligholdte lån er faldet betydeligt, men bankerne er stadig meget udsatte over for statsgælden. Der er gjort visse fremskridt med politikker til afhjælpning af ubalancer, men der er behov for en vedvarende indsats, og gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen er fortsat den vigtigste politiske prioritet, da den omfatter omfattende reformer og betydelige investeringer. Hvis den store offentlige gæld skal falde kraftigt i en situation med stigende gældsbetjeningsudgifter og stigende aldersrelaterede omkostninger, kræver det en flerstrengt tilgang, der bygger på en forsigtig finanspolitik med tilstrækkelige primære overskud, væksthæmmende investeringer og

reformer, bedre overholdelse af skattereglerne og en effektiv anvendelse af nationale og europæiske ressourcer. Italien står over for udfordringer, som sammen med en fortsat solid gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen vil drage fordel af en yderligere politisk indsats, navnlig på området for beskatning, finanspolitiske rammer og pensionssystemer samt på området for demografi, arbejdsmarked og energi.